

Potresna razdejanja v Romuniji

V nedeljo zjutraj je uničil strahoten potres več romunskih mest in vasi — Grozna razdejanja tudi v Bukarešti, kjer so se porušile največje palače — Na tisoče mrtvih in ranjenih — Porušene so tudi brzojavne in železniške zveze — Uničenje tudi v severni Bolgariji

BUKAREŠTA, 11. nov. C. B. S. Romunijo je stresel včeraj doslej največji potres, kar jih pomni na svojih tleh. Sunk je v tej jakosti tembolj presenetljiv, ker seizmologija ne pozna doslej sledov, ki bi kazali, da sta vlaška in moldavska ravan izpostavljeni tako hudim potresnim valom. Plodna romunska ravnina spada k Onim predelom Evrope, ki se ponašajo v potresnem pogledu le z zelo šibkimi stresljaji, ki so sekundarnega značaja in imajo vedno svoje ognjišče na sosednem obrobju Črnega morja, na Krimu, posebno pa v preseki Marmarskega morja in Dardanel. Da si je to pot izbral potres za svoje ognjišče, vprav romunsko ravnino ob spodnjem toku Donave, je znamenje, da tudi slojevita podloga te zemlje še ni uravnovešena. Veliki petrolejski vrelci v Romuniji so že sami po sebi znak, da ima ta ravan v sebi globoke razpoke ob južnem podnožju Karpatov, zato je verjetno, da bodo tudi v ležiščih nafte sedanji stresljaj povzročili marsikak premik podzemnega toka in izvirov petroleja.

Strahote potresnega razdejanja

BUKAREŠTA, 11. novembra. C. B. S. Državni potresni zavod je zabeležil doslej najdaljši potres, ki je stresel zemljo v nedeljo zjutraj ob 4.30 ter se javil v dveh zaporednih sunkih po 15 m. ut. Med prvim in drugim stresljajem je bilo samo pet minut presledka. Ognjišče potresa je bilo pri Buzau, približno 100 milj severno od Bukarešte in 20 milj severovzhodno od velikih petrolejskih polj pri Ploestiju. Ubitih je bilo po prvih vesteh 200 oseb, nad 1000 ljudi pa

lažje in težje ranjenih. Ni še znano, koliko žrtev je potres terjal v sami Bukarešti in drugod. Iz razvalin porušeni hiš so potegnili doslej nad 100 oseb. Računajo, da je pod razvalinami v prestolnici in drugod še najmanj 300 ljudi. Posebno hudo so prizadeti tudi kraji Pancia, Nogorești, Romani. Najhujši sunki so bili v Bukarešti in Galacu, ki šteje 100.000 duš ter ima vrsto porušeni hiš, izpod katerih še niso rešili vseh žrtev.

Ruševine, mrtvi in ranjeni

BUKAREŠTA, 11. nov. Stefani. O katastrofalnem potresu, ki je zadel romunsko prestolnico in ostale kraje države, se izvedo še naslednje podrobnosti: Mesta Tecuci in Barlad ob istoimenski reki, sta Glurgiu, kjer gradijo Nemci velik most čez Donavo k bolgarskemu Ruščuku, dalje Buzau, Ramnicul Sarat, Ploesti, Husi in Kamplina so do polovice porušena. Telefonske zveze so pretrgane in se sploh ne more takoj zvedeti o posledicah prirodne katastrofe. V Galacu so potegnili doslej 20 mrtvih izpod razvalin. Kani razrušene električne centrale so padli na hiše, močan tok je poslopja zažgal. Posebno katastrofalen je bil sunk v Buzau, kjer so izpod razvalin potegnili že več desetih mrtvih. Nad 100 hiš je popolnoma porušeni. V Ploestiju je porušena med drugimi poslopji tudi magistrat, trnška zbornica in druge velike palače so v takšnem stanju, da se lahko vsak čas poderejo. Organizacije Železne garde in vojske so povsod na delu ter pomagajo pri reševanju žrtev. Zaprli so vse kinematografe in javne lokale, bukareški radiodifuzni in druge radijske postaje pa opozarjajo ljudstvo, naj ostane mirno. Štirinajst nadstropna palača »Carlton« v Bukarešti, ki je imela nad 100 stanovanj s 550 prebivalci, se je porušila. Doslej so iz razvalin ogromnega poslopja potegnili 40 mrtvih. V kleti se je nekim prebivalcem nebotičnika posrečilo dobiti zvezo s polico. Obupno so klicali na pomoč, ker so bili, da bodo zadušeni. Z nadčloveški silo napori se reševalci trudijo, da jih rešijo. Na stotine zelenih srajc, ki jim pomagajo akademiki in fašistična mladina, ki prav zdaj bliva v Romuniji, pomaga pri reševanju delih, ki so zelo naporna, ker dežuje in vlada mrz. Največji hotel v Bukarešti, »Continental«, so morali zaradi poškodb izprazniti. Slovita »Bela cerkev« je od vrha do tal razpokana. Na Victorla promenadi se je zrušilo na desetih starih palač in pokopalo pod seboj mnogo ljudi. Bojnišnice so polne ranjencev. Vlada je poklicala na pomoč vse zdravnike v državi. Telefonska centrala v Bukarešti, ki je 130 m visoka, ni bila prizadeta, ker je bila nje izredna železna

vzpostavljen. Drugod počiva ves promet. Železna garda je pozvala svoje pristaje, naj povsod pomagajo ponesrečencem. Legionarska policija vodi evakuacijo poškodovanih krajev. V Barladu so doslej

identificirali 15 mrtvih in 65 ranjenih. Neznanih je še 7 mrtvih in 18 težko ranjenih ljudi. Jetrnišnica v Kamplani se je porušila, sodijo, da je pri tem poginilo blizu 100 jetnikov.

Škode nad 10 milijonov dolarjev

BUKAREŠTA, 11. nov. CBS. Doslej je znano, da je potres terjal 1000 mrtvih in nad 1000 ranjenih oseb. Uničeno so cele vasi in mnogo mest je v razvalinah. Uničena so skoro vsa prevozna sredstva, ki so dobavljala Nemčiji petrolej. Računajo, da bo znašala škoda nad 10 milijonov dolarjev. Prebivalstva so se polotila velika panika, ko je videlo sledove razvalin. Prebivalci, ki so ostali brez streh, žalostni tavajo okrog, iščejo zavetja pred dežjem in hladom. Nemške čete so v naglih pohodih hitelo v ponesrečene kraje na pomoč.

PRETRGANE ZVEZE

BUKAREŠTA, 11. novembra. DNB. Vest o strahovitem potresu, ki je prizadejal Romunijo, prihajajo zelo počasi, ker je večina telefonskih in brzojavnih zvez pretrgana. Doslej je znano, da je mrtvih v Kamplini že 100, v Galacu 36, Focaniju 30, v Bukarešti nad 500 oseb. Pod razvalinami Bukarešte je še najmanj 100 ljudi. Potres je posebno močno prizadel železniške proge, ki vodijo čez Karpatje.

KATASTROFA SE VELIKO VEČJA
BUKAREŠTA, 11. nov. CBS. Po naj-

novejših vesteh je potresna katastrofa, ki je zadela Romunijo, mnogo večja, kakor se je prvotno mislilo. Po zadnjih poročilih znaša število mrtvih in ranjenih več tisoč. Tudi škoda gre v stotine milijonov lejev. Velika je škoda na železnicah, kjer so se porušili mnogi mostovi. Tudi v petrolejskem ozemlju so nastala huda razdejanja in je vse delo pri vrečih ustavljeno. Ubitih in ranjenih je tudi nekaj nemških in italijanskih častnikov ter vojakov.

RAZDEJANA JE TUDI SEVERNA BOLGARIJA

Sofija, 11. nov. CBS. Potres je prizadejal zelo hudo tudi severno Bolgarijo in celo Sofijo samo, kjer se je narušilo več zgradb. V severnih bolgarskih krajih je porušeni več hiš po mestih in vaseh. Število žrtev doslej še ni točno znano.

DANES NOV POTRES

BUKAREŠTA, 11. nov. DNB. Danes zjutraj ob 8.35 je stresel Romunijo nov potresni val. V Bukarešti je trajal sunk nekaj minut ter je imel jakost tri do pet sto penj. Mnoge hiše so se porušile, poednostil še ni.

Grške vojne protioperacije

Italijansko poročilo pravi, da se je izvidniškim oddelkom posrečilo zapleniti en grški top — Nevtralna in grška poročila pa poročajo o zajetu divizije »Centaur« in drugih grških protioperacijah

ITALIJANSKA POROČILA

RIM, 11. nov. Stefani. Italijansko poveljstvo je izdalo včeraj sledeče vojno poročilo z grških bojišč: V Epiru je sijalen napad ogledniške konjenice omogočil uničiti en sovražni top ob reki Vuvos, do kamor je ta oddelek predrl. Zaplenjenega je bilo tudi nekaj drugega materiala. Vrhovno poveljstvo nad četami v Albaniji je prevzel namestnik šefa generalnega štaba general Soda.

RIM, 11. nov. Unp. Novi poveljnik italijanske vojske v Albaniji, general Soda, je poslal močna ojačenja na grško fronto. Posebno močno so priprave za protisunk v Pindskem gorovju, kjer hočejo streti odpor grških čet, ki so zakopane v ugodnih položajih ter jih krije močan artilerijski ogenj.

NEVTRALNA POROČILA

ATENE, 11. nov. CBS. Po včerajšnjih in današnjih poročilih z grških bojišč se je posrečilo doseči grškim četam zelo pomembne uspehe. Na severnem odseku pri Korču so grške čete zavzele nekaj novih postojank, ki so strateško pomembne za nadaljnje operacije. V Pindskem gorovju so bile zajete tamkajšnje italijanske čete, ki so jih Grki že pred dnevi obkolili. Grki so tu predovali celo na albansko ozemlje. Najpomembnejše pa so grške operacije na zahodu, v Epiru. Tam so italijanske čete že prekoračile reko Kalamas in je stala cela divizija »Centaur«, ena najelitnejših italijanskih divizij, že v celoti na levem bregu omenjene reke

ter napadala grške postojanke v Pindskem gorovju. Likvidacija italijanskih čet v dolni Vojuše je pa omogočila Grkom sunk v zaledje te divizije, tako da je bila popolnoma obkoljena. Gre za nad 15.000 mož. Že včeraj se je posrečilo Grkom ujeti nekaj tisoč vojakov te divizije skupaj z divizijskim poveljnikom, nekim generalom. Likvidacija ostalih čet je še v teku. Prav tako so pa zašle v enak položaj tudi italijanske čete, ki so predirale ob morski obali. Tudi te so obkoljene, oziroma se obroč okoli njih vedno bolj oži. Ker imajo sedaj Grki na fronti pol milijona mož, Italijani pa samo okoli 200.000, ni izključeno, da bodo Grki izkoristili svojo sedanjo premoč in prešli v veliko ofenzivo, katere cilj bi bil obkoliti vsjo italijansko vojsko v Epiru, odnosno južnozahodni Albaniji, ako se pravočasno ne umakne dalje na sever.

GRŠKA IN ANGLEŠKA POROČILA

ATENE, 11. nov. Reuter. Potrjujejo se vesti, da je italijanska alpinska divizija doživela poraz in je bil njen odpor v Pindskem gorovju zlomljen po grških četah. Tako poročila današnje uradno grško poročilo. Divizijo so sestavljali trije polki s pripadajočimi ostalimi enotami, in sicer polk alpincev, polk alpinske konjenice in polk bersaljerjev. Divizija je tista, kateri je v svetovni vojni pripadal tudi Mušsolini in je bila rekrutirana večinoma iz fašistične milice. Ta divizija je hotela presekati zvezo grških sil v Epiru. Poro-

čilo pravi dalje, da je padlo Grkom v roke veliko število uletnikov in ogromno vojnega materiala.

ATENE, 11. novembra. Reuter. Famosna divizija bersaljerov, ki jo je tvoril pok konjenice, alpincev ter oddelkov fašistične milice, je bila zajeta od Grkov v gozdnatem gorskem prelazu med vrhovoma Smolika (2575) in Gomaras (2112), nad levim bregom gornje Vojuše.

ATENE, 11. nov. CBS. Italijansko kočajo, je prihitelo na pomoč italijanskim četam več novih italijanskih formacij, katerih naloga je zlomiti grško silo na tem odseku.

ATENE, 11. nov. CBS. Italijanska kolono, ki je hotela osvoboditi obkoljeno italijansko divizijo v Pindskem gorovju, so grške gorske čete prav tako obkolile in sestrelile. Dve drugi italijanski koloni, ki sta dospeli s proviantom, sta prav tako pod močnim ognjem grških topov.

ATENE, 11. nov. CBS. Javljajo, da so grški protiletalski topovi sestrelili doslej vsak dan po eno italijansko letalo od začetka vojne. V istem času sta bila sestreljena še dva angleška bombnika. Neki grški letalec je med padcem zadel s svojim strojem ob italijanski bombnik ter ga potegnil s seboj na tla.

OHRID, Unp. 11. nov. Javljajo, da je 6 italijanskih bombnikov napadlo Atene in Pirej. Grška letala so se spoprijela z njimi in jih zavrnila.

Pred obiskom Molotova v Berlinu

Predsednik sveta komisarjev in zunanji komisar Molotov bo prispe jutri na prvi uradni obisk v Nemčijo, kjer se bo sešel z Ribbentropom, Hitlerjem in Ciano — Švicarske informacije o predmetu konference — Evropsko-azijska zveza Nemčije, Italije, Sovjetske zveze in Japonske

MOSKVA, 11. nov. CBS. V nedeljo zvečer je odpotoval komisar za zunanje zadeve, Molotov, na važno konferenco z Adolfom Hitlerjem in von Ribbentropom v Berlinu. Z njim potuje nemški poslanik Fridrik Werner in drugi člani nemškega poslanstva v Moskvi. Na postaji so se poslovili od Molotova predstavniki ruskega letalstva, četa vojakov je izkazala komisarju čast, godba je zaigrala koračnico. Vsa postaja je bila okrašena z rdečimi zastavami in cvetjem.

BERLIN, 11. nov. DNB. Nemški tisk označuje obisk Molotova kot političen dogodek največjega pomena. Listi prinašajo sliko sadov po sklepu nemško-sovjetskega pakta o nenapadanju v septembru 1939 ter naglašajo, da se je Nemčija vrnila k tradicionalni politiki Bismarka. Razvoj dogodkov je pokazal, da je bila ta politika pravilna. Obisk Molotova kaže, da so propadli vsi načrti Velike Brita-

nije, ločiti obe državi. Nemčija, Italija in Japonska bodo ustvarile nov red v svetu. V tem redu bo imela Rusija odločujočo vlogo.

CURIH, 11. novembra. ZPV. Kakor poročajo švicarski listi, je bilo v soboto v Berlinu in v Moskvi uradno objavljeno, da pride predsednik sovjetske vlade in zunanji minister Molotov tekom tega tedna v Berlin, da vrne na ta način lansk obisk nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Moskvi. Kakor se je izvedelo, bo prisel Molotov v Nemčijo jutri, v torek. Molotov bo konferiral s von Ribbentropom in bo sprejet tudi pri Hitlerju, a po najnovejših vesteh prispe na ta sestanek še italijanski zunanji minister grof Ciano. Obvestilo o prihodu Molotova v Berlin je vzbudilo ne samo v Nemčiji in Sovjetski zvezi, ampak tudi povsem ostalem zvetu veliko senzacijo, kajti

to je v sovjetski zgodovini sploh prvi primer, da gre predsednik sovjetske vlade na uradni obisk v tujino. Na uradnem mestu ni mogoče dobiti nobenih podrobnejših informacij o namenu obiska Molotova v Berlinu, iz zanesljivih virov so pa izvedeli poročevalci švicarskih listov, da bodo razpravljali ob tej priliki o ureditvi nov Evrope po načrtih sil osi, zlasti o evropskem jugovzhodu v zvezi s položajem Romunije, Grčije in Turčije, o načrtih sil osi glede Bližnjega vzhoda, odnosno azijskega jugozahoda, in o načrtu o velikem političnem in gospodarskem bloku, ki naj bi ga usvarile Nemčija, Italija, Sovjetska zveza in Japonska. Razmejitev interesnih sfer med Sovjetsko zvezo in silama osi naj bi v Evropi potekala po Karpatih in novi vzhodni romunski državni meji. Interesi Sovjetske zveze naj bi se od Dardanel usmerili čez Mezopotamijo na Indijski ocean. Razen tega naj

bi Sovjetska zveza po sporazumu z Japonci ustavila vsako nadaljnje podpiranje Kitajcev. Kočno pa naglašajo, da je obisk Molotova v Berlinu treba pojmovati tudi kot demonstracijo nemško-sovjetskega

prijateljstva ob priliki ponovne izvolitve Roosevelta za prezidenta Zedinjenih držav Severne Amerike. V koliko so te informacije točne, bo pokazal seveda šele nadaljnji razvoj dogodkov.

Manjši nemški letalski napadi na Anglijo

Tekom nedelje in noči so le posamezne skupine nemških bombnikov napadla Anglijo — Medtem so Angleži zopet bombardirali kraje v Nemčiji, med njimi tudi Monakovo

BERLIN, 11. nov. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče poročilo: Naši letalski oddelki so nadaljevali včeraj in ponoči z napadi na London. Sinoči so bili zadeti mnogoštevilni vojaški cilji. V smelih strmoglavskih poletih so naši letalci bombardirali naprave orožarn in letališč, zaradi česar so izbruhnili požari in eksplozije na več krajih. Na raznih točkah so bile bombardirane prometne zveze, železniški promet pa je doživel ponekod motnje. Na južni obali so bile bombardirane pristaniške naprave, strojne tovarne in taborišča suhozemske angleške vojske. Ponoči so bili izvedeni razen na London tudi napadi na Birmingham in Liverpool. Na več krajih so nastali požari.

DANAŠNJA POROČILA

BERLIN, 11. nov. DNB. Posamezna angleška letala so skušala v noči od nedelje

na ponedeljek predreti nad Berlin. Protiletalske baterije so jih zavrile, preden so mogla odvreči bombe.

BERLIN, 11. nov. DNB. Neko nemško letalo je bombardiralo v nedeljo dopoldne angleško vojaško taborišče v južni Angliji. S smelim poletom se je letalo spustilo nad tabor ter brez usmiljenja odrglo več bombe. Deske in opeke barak so letale na vse strani, bombe so med strašnim pokom uničile vse, kar jim je bilo na poti. Posadka bombnika je obenem streljala iz strojnica na vojake, ki so bili iznenadeni in se niso mogli znajti. Napad se je ponovil, sovražnik je imel hude izgube. Letala so napadla tudi več luk in uničila pristaniške naprave.

ANGLEŠKA VOJNA POROČILA

LONDON, 11. nov. Reuter. V teku pre-

teklo noči ni bilo posebne delavnosti nemškega letalstva nad Anglijo. Malo večji je bil napad, izvršen po polnoči. Nekaj posameznih napadov je bilo izvršenih na ustje Temze. Škoda ni posebno velika, razen nekaj porušenih zgradb na južnem bregu reke. Tudi v Londonu samem ni bilo druge škode, kakor da so nemške bombe porušile ali poškodovale nekaj trgovskih hiš. Tudi število žrtev ni veliko.

LONDON, 11. nov. Reuter. Tekom preteklo noči so angleške letalske sile izvršile zopet vrsto napadov na objekte v srednji Nemčiji.

LONDON, 11. nov. Unp. Kot odgovor na Hitlerjev govor so bile poslone v noči na nedeljo spet močne skupine angleških letal nad Monakovo.

Anglija zahteva irska oporišča

NEW YORK, 11. novembra. ZPV. Kakor poročajo ameriški listi, je v teku akcija, da se pridobi Irska za to, da dovoli Angliji ustanoviti na svojem ozemlju pomorske in letalske baze. London vrši v tem oziru velik pritisk na Irsko, a zatrjuje se, da je prevzel posredovalno vlogo tudi ameriški prezident Roosevelt, ki bo skušal še s svoje strani vplivati na dublinsko vmado v omenjenem smislu.

VEŽBANJE V AMERIKI

WASHINGTON, 11. nov. CBS. Vojno ministrstvo bo poslalo pozimi na trening na tisoče vojakov, da se izvežbajo za akcije na snežnem in ledenem terenu. Nabavili bodo smuči za 82.691 dolarjev. Vojake bodo vežbali po izkušnjah na Finskem. Vežbe bodo najbrž na Aljaski.

ROOSEVELTOVO SPOROČILO

WASHINGTON, 11. nov. C.B.S. Roosevelt je v nedeljo sporočil narodu, da bo danes razpravljal z vlado o narodni obrambi USA.

REŠENI MORNARJI

LISBONA, 11. nov. Reuter. Sem je dospel portugalski parnik »Carvalho« s 23 mornarji potopljenega belgijskega in 10 mornarji torpediranega švedskega parnika na krovu.

UBITA MISIJONARJA

HONGKONG, 11. nov. Reuter. Po vesteh iz Kuminga sta bila v neki vasi blizu Kucinga ubita dva ameriška misijonarja usmiljenka in šest otrok. Podrobnosti o umoru ni. Kitajske oblasti so prepričane, da so zločinci običajni kaznovalci.

USA naj prevzamejo zaščito Pacifika

NEW YORK, 11. novembra. DNB. »New York World Telegram« poroča, da je bil stavljen Zedinjenim državam Severne Amerike predlog, naj bi one prevzele zaščito Tihega oceana, s čimer bi bila angleška vojna mornarica razbremenjena in osvobodena za druge naloge. Nemški uspehi na Atlantskem oceanu dokazujejo, da je Anglija sedaj ogrožena bolj, kakor je bila leta 1917.

GEORGE PITMANOV NASLEDNIK

WASHINGTON, 11. novembra. DNB. Na mesto umrlega senatorja Pitmana je imenovan za prezidenta zunanjega odbora v senatu; demokratiški senator George. Ta je znan kot eden onih, ki so večkrat kritizirali Rooseveltovo politiko.

UKINJENO TANGERSKO OROŽNIŠTVO

TANGER, 11. nov. Havas. Mednarodno orožništvo v Tangerju so ukinili.

PLATEN V ALŽIRU

TANGER, 11. novembra. DNB. V Alžiru je dospel francoski mornariški minister, admiral Platen.

NEMŠKA ZIMSKA SAMOPOMOČ

BERLIN, 11. novembra. DNB. Doslej je zbranih za zinsko pomoč v Berlinu 1 milj. 517.591 mark.

ČAKMAK SPET V ANKARI

CARIGRAD, 11. novembra. DNB. Šef turškega generalnega štaba maršal Čakmak se je vrnil s potovanja po Turčiji v Ankaru.

ŠPANIJA STEJE 26 MILIJONOV DUŠ

MADRID, 11. novembra. DNB. Prebivalstvo Španije se je v zadnjih 20 letih povečalo za pet milijonov in šteje zdaj 26 milijonov duš.

RAZSTAVA VELIKANOV NEMČIJE

MONAKOVO, 11. novembra. DNB. V Monakovem je odprta razstava posvečena velikanom Nemčije. Prikazan je kronološki predel vseh velikih ustvaritev nemškega duha.

LETALSKA KATASTROFA V JUŽNI AMERIKI

RIO DE JANEIRO, 11. nov. Reuter. Zaradi trčenja letal je bilo 19 in ne 25 žrtev. Med žrtvami sta višji funkcionar britskega ministrstva za informacije in minister Kube, Fernandez Kata. Argentinsko letalo je pripadalo letalski družbi Selmeks iz Buenos Airesa.

FRANCOSKI POSLANIK V ANKARI

CARIGRAD, 11. nov. Reuter. Poslanik francoske vlade v Vichiju je dospel v Ankaru.

Mariborska napoved: Pretežno oblačno in nestanovitno vreme. Včeraj je bila maksimalna temperatura 4, danes minimalna 0, opoldne pa 3.

Borza. Curih, 11. novembra. Devize: Pariz 9.92½, London 17.10, Newyork 4.31, Milan 21.77½, Madrid 40, Berlin 172.50, Stockholm 101¼.

Sestanek Laval-Goering

VICHY, 11. novembra. CBS. Laval se je vrnil iz Pariza, kjer je imel sestanek z državnim maršalom Göringom in drugimi odličnimi člani nacistične stranke. Razpravljali so o tehničnih vprašanjih, ki se tičejo obeh vlad.

CLERMONT-FERRAND, 11. novembra. Havas. V komentarju Havasa o sestanku med Lavalom in Göringom se naglašja, da bo ta imel večje posledice za politično sodelovanje med Nemčijo in Francijo. Tuja propaganda hoče prikazati takšno politiko kot

škodljivo za interese Francije, javlja se cel niz lažnih in izmišljenih hipotez. Angleški radio je na pr. javil, da se Francija odreka kolonijam. To škoduje francoskemu prizadevanju, da državo vsestransko pomiri in da si zagotovi čim boljše mirovne pogoje. Resnici na ljubo doslej ni bilo nikoli govora o miru in tega tudi ne bo, dokler bo trajala sedanja vojna med Nemčijo in Anglijo. Zdaj gre le za to, da se ustvari med Nemčijo in Francijo zmožna atmosfera sodelovanja. To je edina pot, po kateri lahko stopa sedanja francoska vlada.

Vojni cilji Velike Britanije

LONDON, 11. nov. Reuter. Ob priliki ustoličenja novega londonskega župana Willkinsona je imel v soboto angleški ministrski predsednik Churchill govor, v katerem je govoril med drugim tudi o sedanji vojni in angleških vojnih ciljih. Churchill je dejal, da je Anglija prestala vse dosedanje udarce in se kljub njena moč stalno veča, tako da bo nekega dne dovolj velika za prehod v ofenzivo. Anglija se bojuje in se bo bojevala za stvar vseh držav, ki so jih zasedli Nemci: Avstrije, Češkoslovaške, Poljske, Norveške, Danske, Holandije, Belgije, Luksemburške, Francije in za Grčijo. Z zadovoljstvom je omenil Rooseveltovo voljno zmagu in se zahvalil Ameriki za pomoč, ki jo nudi Veliki Britaniji. Tudi interesi Amerike narekujejo angleško zmago v tej vojni. Sedaj je potrebna Angliji ohranitev svobode poti čez oceane, ki je za zmago neobhodno potrebna, in okrepitev letalstva, da

bo dobila tudi številčno premoč nad nemškim. Izrazil je tople simpatije in obljubo, da bo Anglija in ji obljubil vso mogočo angleško pomoč. Kot vojni cilj je označil: osvoboditev vseh narodov v Evropi, zbratstvo med narodi ter mir in napredek. Za te cilje se bo Anglija bojevala do končne zmage.

POTOVANJE WINDSORSKIH

NASSAU (Bahama), 11. nov. Reuter. Vojvoda in vojvodinja Windsorska sta od potovanja na inspekcijo po otokih. Teden dni bosta na potovanju.

ŽALOVANJE ZA CHAMBERLAINOM

JOHANNESBURG, 11. nov. Reuter. Vsa Južna Afrika žaluje ob smrti Chamberlaina. Krogi, ki so odobravalji njegovo miroljubno politiko, priznavajo njegovo iskrenost in pravičnost v ciljih.

Preorientacija Balkana v švicarski luči

Vloga Bolgarije v novem položaju — Porast vpliva sil osi

Dve balkanski državi, Jugoslavija in Bolgarija se nista doslej podjarmljeni in potegnjeni v vojno. Vsak se prizadeva, da jih tudi nadalje zadrži izven vojne, piše „Basler Nachrichten“ in nadaljuje: „Jugoslavija je z novo trgovinsko pogodbo z Nemčijo olajšala svoj položaj, ki je bil že precej zapleten. S tem je odpadel glavni vzrok težkoč med Berlinom in Beogradom. Kako zelo se je gospodarska povezanost Nemčije na Jugoslavijo povečala, priča, da je Jugoslavija v prvih letošnjih osmih mescih izvozila v Nemčijo za 164236 milijona din blaga, lani ob istem času za 96384 milijona din. V Češko in Moravsko ter Slovaško se je izvoz Jugoslavije povečal od lanskih 49308 milijona

din na 60607 milijona din. Kakor je videti, nameravajo sile osi v svoji nadaljnji politiki na Balkanu določiti Bolgariji ono vlogo, ki jo je imela doslej Madžarska: v revizionistični politiki naj bi Bolgarija okrepila vpliv ovisnih držav na Balkanu. V Sofiji so bile nedavno velike manifestacije za priključitev Tracije in Makedonije, poljedelski minister Bagrianov, ki je dejanski vodja revizionistov je pa bil z velikimi častmi sprejet v Berlinu in Rimu. Besede jugoslovanskega ministrskega predsednika Cvetkovića in vojnega ministra Nedića v zibelki srbsstva, Skoplju, so bile močna reakcija. Sofijski „Mir“ je odgovoril, da v prijateljskem paktu 1937 Bolgarija še ni imela močnih

prijateljev, Rusija je bila desinteresirana. Zdaj ima močno oporo zunaj, zato pričakuje prijateljske geste Jugoslavije. Ob odvrti nemškega znanstvenega instituta v Sofiji je pa bilo v navzočnosti nemškega ministra Rusta poudarjeno, da se ni Bolgarija nikoli odrekla svoje posesti v grški Traciji.

Simbol Nemško-bolgarskega sodelovanja je velik pontonski most pri Ruščuku, ki ga gradi Nemčija na svoje stroške. Most, ki veže petrolejske rezerve v romunskem Giurgiu z bolgarskim Ruščukom, tvori neposredno zvezo Romunije z Bolgarijo, obenem torej tudi z Nemčijo, odnosno njenimi četami, ki lahko vsak čas naglo prodoro preko Bolgarije tja do turške meje.

Neville Chamberlain

V noči od sobote na nedeljo je umrl v Londonu po krajšem bolehanju v starosti 71 let angleški državnik in bivši ministrski predsednik Neville Chamberlain.

postavil načelo, da je treba najti rešitve miru v poštenu besedi in reševanju spornih zadev za zeleno mizo. Prezgodaj je še soditi, ali je imel pokojni prav ali ne, gotovo pa je, da si je Chamberlain zagotovil vidno mesto v angleški moderni zgodovini.

Ko je lansko jesen izbruhla vojna, je ostal Chamberlain potem še do junija letos v vladi. Odstopil je s predsedniškega mesta po porazu Francije in se umaknil Churchill tako v vladi, kakor stranki. Bolezen, ki ga je prijemala že tedaj, je prisilila Chamberlaina, da je pred dnevi legel. Dan pred smrtjo sta ga obiskala tudi kralj in kraljica. Zdaj je smrt pokosila moža, katerega ime se je vtisnilo ogromni večini človeštva globoko v spomin v zvezi s sedanjo vojno.

»Le v svobodni domovini morejo biti zagotovljene državljanske pravice in svoboda«, je dejal ministrski predsednik Cvetkovič ob odkritju spomenika narodnim mučenikom v Zaječaru. »Danes imamo duhovno zedinjeno in složno skoro vso našo domovino. V teh težkih časih se moramo spomniti, kaj dolgujemo za svobodo in neodvisnost padlim možem. Zato se zaobljubimo, da bomo svoje dolžnosti do domovine izpolnjevali vestno in vdano, kajti ni je večje dolžnosti za državljana, kakor služiti narodu in velikim narodnim vzorom.«

Posebni vlak za danske delavce, ki so zaposleni v Nemčiji ter pogostokrat obiskujejo svoje domove na Danskem, je vpeljala berlinska vlada. V Nemčiji dela blizu 25.000 danških delavcev.

Pomorska vojna in svobodna Irska

Angleški tisk komentira zadnji Churchillov govor, ki ni prikrival nevarnosti, kateri je izpostavljena angleška plovba po Atlantiku, od kar je Nemčija poostila pomorsko vojno. Pri tem listi podčrtavajo, da je premier odkrito priznal resnost položaja, vendar je kljub temu se-

danja izguba na ladjah mnogo manjša, kot je bila v svetovni vojni. Kar pa zadaja tisku skrb, je dejstvo, da Irska odklanja angleškemu ladjevju oporišča na svojih obalah. Zato tem bolj očitajo politikom, da so 1938 pristali na to, da so angleške ladje zapustile baze, ki so jih imele na jugu Irske po starem dogovoru. Churchill se je že tedaj odločno uprl temu dejanju, vendar je ostal v manjšini. Takrat Anglija še ni slutila, da se lahko evropski položaj izpremeni v dejstvo, ki vlada danes nad Oceanom. Ker računajo Angleži, da bo pomorska vojna še zelo poostrena, bodo odnošaji med njimi in Irsko postali vedno težji, če bo slednja vztrajala na tem, da ne dovoli oporišč britskim pomorskim silam v svojih lukah.

Tudi Portugalska se boji lakote. Zato je prepovedala izvoz žita in drugega živeža iz dežele.

Pristanišče v Parizu bodo razširili in poglobili, tako da bodo v njem lahko pristajali 1000 do 1200 tonskih parniki. Za moderniziranje pomorskih luk v prihodnjih treh letih je vlada določila 750 milijonov frankov.

Ladjedelnica »Cramp« v USA je dobila podporo 10 milijonov dolarjev za obnovo svojega podjetja. Gradila bo ladje za vojno mornarico.

Kultura

Problemi sedanje vojne

V te dni izišli dvojni (9—10) številki letošnjega letnika mariborske revije »Obzorja« so zvrščeni trije članki, ki rešujejo vsak na svoj izhodišni način problematiko sedanje vojne, izvenevajo pa v enake prognozne konkluzije. To so: odlomek »Bodoča vojna«, diktature in Amerika Luisa Adamića v prevodu Vita Krajgerja, Tineta Jesenka »Opomin Srečka Puncerja« in Mirka Pregrada »Razmišljanje ob boku dogodka«. To, kar naznačuje Adamić s svojih ameriških perspektiv in kar nakazuje Jesenko, nam prikazuje Pregrad povsem določeno.

Pregrad vzporejuje najprej sedanjo vojno s svetovno ter ugotavlja bistvene razloke med obema, prikazuje v idejni karakterizaciji troje ideologij, ki se bojujejo za svojo zmago, na koncu pa postavlja prognoze, izvenevajoče v mnenje, da nam bo ta vojna morala nujno prinesiti socialno in narodnostno nivelizacijo. V posebno priznanje moramo piscu šteti njegovo odločno rušenje tiste, pri nas že več ko naivne stavbe, vere v neko doždevno »slovanstvo« SSSR, ob kateri se ob pomanjkanju drugih ognjišč grejejo zapoznati »Hejslovani« tipa Jana Kollarja. Pregrad ugotavlja popolnoma pravilno, da SSSR ne vodi in v nobenem primeru sploh ne more voditi nobene slovanske politike, da je sama namenoma podprla izbruh sedanje vojne, da je njen cilj čimdaljši potek te vojne in da se po vsej verjetnosti vanjo še dolgo ne bo vmešala, ker hoče ohraniti svoje sile nedotaknjene za konec. O Franciji ugotavlja prav tako pravilno, da se je zrušila zaradi svojega celotnega značaja, dočim prisloja Anglosasom izredno trdovitost in prilagodljivost, ki bo zmogla celo sredi vojne socialno preosnovno in kljub temu nadaljevanje boja. Zaključek se glasi, da ima sedanji imperialistični spopad v sebi latentne socialno-reformne tendence, ki jih začetniki vojne niti niso hoteli niti jih ne morejo več zaježiti. »Za velikimi zmagovitimi in poraženimi armadami sledi danes nevihta socialnih obračunavanj.«

Leposlovni del obsega Antona Ingolića novelo »Petnajsta«, Rajka Anžiča novelo »Pri mami pod Pohorjem«, Branka Rudolfa pesem »Balada o grozi« in Vinka Zitnika sonet »Slovenske gorice«. Ingolić nam prikazuje v svoji fino karakterizirani noveli hišo številka 15 v eni naših vasi pod Pohor-

jem: mater, sina, sinaho in otroke. To je že cel življenjski roman teh ljudi v kratkem, ob katerih je nanizanih še nekaj čisto postranskih, a v dopolnitev potrebnih oseb. Graja pa moramo lokalizem »dojiti kravo«, namesto molzti, ker pomeni pri vseh ostalih Slovencih in v knjižni slovenščini »dojiti« le dajati otroku ali teletu lastno mleko. Anžič nam podaja prav tako življenjsko zgodbo naših ljudi, v katerih osredju živi in se giblje mlada, nezakonska delavka Pavla, toda v okolju, iz katerega vejejo vsi žgoči problemi naše neposredne sodobnosti. Rudolfov pesem je prav tako zajeta iz groznosti sedanje vojne, Zitnik pa se je, enako kakor nekoč Maister, vglobil v impresije, ki jih nudijo dandanašnje naše Slovenske gorice.

Ostali del te dvojne številke izpolnjujejo krajši prispevki. Ivan Mostnik poroča pod naslovom »Na vzhodu spet nekaj novega« o problemih Daljnega vzhoda, J. d. piše svoje vtise ob sovjetskem filmu »Peter I.«, Branko Rudolf je napisal vrsto zapiskov s sodobnimi sentencami ter mimo tega še zelo pozitivno oceno Kranjčevega romana »Do zadnjih meja«. Ob koncu sta še ocenili pesemskih zbirk dveh mladih slovenskih pesnikov: Severina Salija »Siapa tišine« in Dušana Ludvika »S potepuško palico«, ki ju je napisal Fr. Onič. Ta dvojna številka »Obzorje«, edinega mariborskega časopisa za leposlovje, umetnost in publicistiko, je s to vsebino nedvomno aktualna in kvalitetna.

k. Knjiga za vsakogar. Pod tem naslovom je pričela izhajati v Mariboru v uredništvu Cvetka Zagorskega in v tisku Ljudske tiskarne knjižnica, ki si je nadela nalogo nuditi v snopiščih na 48 straneh ceneno, a kvalitetno leposlovno čtivo. Prvi zvezek pod naslovom »Nekoč v jeseni in druge novele« prijaša v prevodu Jaroslava Dolara izbor iz krajske proze Maksima Gorkoga. Dela Gorkoga bodo objavili tudi naslednji zvezki, izhajajoči vsakih 12 dni, da bo končno stala pred nami zajetna knjiga na 240 straneh za več ko skromno ceno 12 din. Potem pridejo na vrsto Karl Čapek, Anatole France itd. — Knjižnica, kateri želimo, da bi se obdržala kljub sedanjam za taka nova podjetja neugodnim časom, se naroča v Mariboru, Sodna ulica 26-III.

ZAPOSLOITEV DELAVSTVA V NEMČIJI

Vojna je pritegnila v Nemčiji 300.000 delavk v tovarne. Ročunajo, da bo v bodoče mobiliziranih še več žensk za vojno industrijo. Na dolžnostna dela je bilo vpoklicanih 800 tisoč mož in 200.000 žensk. Večina je svojo dolžnost že odslužila. Vojna industrija je brez mobilizirancev zaposlila 1.600.000 mož, od teh je blizu milijon delavcev iz notranjosti Nemčije, 600.000 jih je iz tujih dežel. Prej je bilo še 227.000 nemških delavcev. Pritegnjenih je v delo tudi blizu milijon ujetnikov.

Kakor na kraju svetovne vojne pri nas je tudi v Belgiji tavalno po končanih bojih mnogo živine okrog brez gospodarja. Zdaj so določili posebno komisijo, ki bo živali spet spravila k pravi lastnikom.

»Poraz Velike Britanije bi pomenil zmago Nemčije, ki je mi ne želimo.« je napisal v svojem listu vodja indskih nacionalistov Gandhi. Tako poroča »Hrvatska Straza«.

Senator Pitman umrl

V državi Nevadi, USA, v Reno Wadsworthu je umrl zadet od srčne kapi predsednik odbora za zunanje zadeve pri ameriškem senatu, senator Pitman. Star je bil 61 let. Bil je v zadnjem desetletju ves čas v ospredju politikov demokrat-

ske stranke in znan zagovornik ameriške podpore Veliki Britaniji. V trenutkih, ko se je v senatu odločalo o važnih vprašanjih glede razvoja sedanje evropske vojne, je senator Pitman zastavljal svojo besedo za zavezniško stvar. Tik pred volitvami je poudaril, da je USA bolj kot kdaj koli potrebno, da imajo v težkih dneh vodstvo države v preizkušeni rokah. Tako je zastavljal svojo besedo za Roosevelta ter znatno pripomogel, da je bil že tretjič izvoljen.

Imperialna konferenca v New Delhiju

Londoni tisk razpravlja o velikem pomenu imperialne konference v New Delhiju v Indiji, ki so se je poleg domačih zastopnikov udeležili tudi predstavniki Palestine, vzhodnoafriških in južnoafriških dežel, Cejlona, Hongkonga, Burme, Malajskega arhipelaga, Avstralije in Novega Zeland. Tu se je spet pokazalo, pravi tisk, da »se v angleškem imperiju ne odloča vse ob Temzi, nego tudi drugod. Konferenca je sklenila dalekosežne ukrepe, predvsem bo Indija z doslej desetega mesta v svetovni industrijski proizvodnji zdrnila precej niže, ko bo na veliko zalagala Bližnji vzhod vzhodno od Sueza z vsem potrebnim živežem in surovinami, ki jih bodo dovažale vanjo ostale članice imperija, Indija pa s polno paro predelovala. Tako bo angleški imperij na jugu Azije neodvisen od dogodkov v Evropi, storil pa vse, da bodo tudi akcije v vzhodnem Sredozemlju imele uspeh.«

Prednosti pa slabe strani borbenih čolnov

Rušilec stane več milijonov dinarjev, zato so začeli posebno Nemci graditi majhne torpedne čolne. Ti prožijo sovražniku minimalno tarčo za obstreljevanje, so hitrejši, mnogo cenejši, zahtevajo le majhno posadko. Streljati na borbeni čoln iz topa je isto kot iz revolverja na muho. Zraven je treba prišteti še hitrost do 150 km. Proti njim se lahko uspe le s težko strojnico, če jih obsiplje neprestano s strelivom. Toda te ne sežejo tako daleč, kot premorejo čolni izstreliti torpeda. Z vsoto, ki je potrebna za gradnjo enega rušilca, se lahko postavi na desetine borbenih čolnov. Ena torpedovka lahko nese 4 do 6 torpedov, eskadrilja čolnov pa osem. Medtem ko je torpedovka kaj lahko potopljena z vso posadko 150 mož, več častnikov in mornarjev, imajo borbeni čolni, raztreseni po morju, večje prilike, da napadejo nasprotnika in se vrnejo v baze.

Ne morejo pa majhni čolni na razburkano morje s hitrostjo 95 km. Močni udarci valov jih lahko stro. Tudi ne morejo ti čolni vzeti s seboj več bencina ter se preveč oddaljiti od svojih baz. Zato jih torpedovke prekašajo. Ko pa bodo začeli graditi ladje, ki bodo nosile borbene čolne, kakor zdaj letala, bo njih akcijski radij pa tudi uspeh večji.

Pokojni državnik Austin Chamberlain polbrat N. Chamberlaina

stalno prizadeval, da bi dosegel sporazum med evropskimi narodi. Zgodovina bo zapisala njegovo ime med ona poglavja, ko je pokojni državnik na vse načine, s prostodušno vero in zaupanjem pripomogel k monakovskemu sestanku, kjer je z vsemi žrtvami za angleški prestiž

Gospodarske vesti

Občinske aprovizacije in konsumi pri podjetjih

V veljavo je stopila posebna uredba o preskrbovalnih ustanovah, po kateri je dolžnih 61 mestnih in industrijskih občin v državi, da ustanovijo v roku 10 dni občinske urade za preskrbovanje. Pa tudi vsa industrijska in gospodarska podjetja, ki zaposlujejo več kot 50 delavcev, so dolžna organizirati konsumne skupnosti. O uredbi smo na kratko že poročali.

Poglavitna svrha nove uredbe je, po izjavah merodajnih, da zadosti vse večji nujnosti, priskočiti na pomoč zaradi draginje in pomanjkanja življenjskih potrebščin težko prizadetim nižjim slojem po mestih in delavstvu po industrijskih središčih in večjih podjetjih. Ni to nikak radikalni poseg, temveč skuša že formalna plač organizacije predvidenih ustanov ustvariti nekak kompromis med prizadejimi sloji potrošnikov in tako zvanimi poslovnimi ljudmi v posameznih občinah, pri industrijskih konsumnih skupnostih pa direktno z delodajalci. To dokazujejo tudi izjave merodajnih, da nova uredba nima namena ogražati interesov posameznih gospodarskih plasti ali organizacij, noče narediti trgovino nepotrebno ali nerentabilno, niti vsiliti kapitalu v industriji težkih pogojev. Pa tudi združne organizacije ne bodo izključene kot preskrbovalne ustanove. Nove ustanove naj bi bile le regulator v sedanjem sistemu preskrbe prebivalstva in bi samo zamašile nekaj praznin, v kolikor bi jih kaj bilo v tem, že precej izdelanem sistemu. Da ne bi niti v najmanjši meri otežkočili položaja solidne trgovine, bodo tudi nove ustanove podvržene vsem državnim in samupravnim davkom, kot privatna trgovina (dr. Čubrilovič). Zato je vodstvom novih ustanov, v katerih bodo sedeli tudi poslovni ljudje, dana svobodna izbira, ali bodo vršile ustanove maloprodajo v svojih posebnih prodajalnah, ali pa bo zapupana trgovcem in zadrugam, nad katerimi bodo imele le kontrolo. Konsumne skupnosti so le sankcioniranje obstoječega stanja, saj so obstajale že doslej pri velik večini podjetij, samo da jih bodo sedaj primorane ustanoviti tudi ostala.

Po izjavi ministra Čubriloviča sta bila vodstvo konsumnih skupnosti in preskrba z življenjskimi potrebščinami zaupana predstavnikom podjetij, s sodelovanjem zainteresiranega delavstva in nameščencev, ker so podjetja za tako preskrbo po nabavni ceni najpripravlnejša, saj tudi zase dobavljajo velike količine surovin. Podjetja dajejo na razpolago tudi potreben obratni kapital. Če upravna oblast dovoli, lahko več podjetij ustanovi le eno konsumno skupnost za vse svoje delavstvo. Nadzor nad njo ima upravno obla-

stvo I. stop. in inspekcija dela. Predsednika uprave določi podjetje, kateri nato spet določi 2 ali 3 člane iz vrst delavcev in nameščencev. V upravi je tudi starešina delavskih zaupnikov. Podjetja, kjer obstajajo nabavljalne in konsumne zadruge delavcev in nameščencev, niso dolžna ustanoviti konsumnih skupnosti; če večina delavstva ni včlanjena, pa le za nečlane.

Občinski uradi za preskrbovanje bodo v Sloveniji v Ljubljani, Jesenicah, Kranju, Mariboru, Trbovljah, Celju in Škofji Loki. Poleg že omenjenih nalog lahko ustanavljajo tudi ljudske kuhinje. Finančno poslovanje je popolnoma samostojno ter se vodi v posebnih računskih knjigah. Denarna sredstva črpajo aprovizacije iz občinskih sredstev ali posojil od direktije za proučevanje organizacije gospodarstva v svrhu prehrane. Predsednik uradov je vsakokratni župan, namestnika mu odreja mestni svet (obč. odbor) iz vrst svetnikov (odbornikov), ostale člane iz vrst svojih članov, kakor tudi gospodarskega uradnika, namestnika delavcev in drugih konsumentov. Nadzorstvo vrši

ban (za občine upravna oblast I. stop.).

Občinske in industrijske aprovizacije skrbijo za najnujnejše živežne potrebščine (moka: krušna, pšenična in koruzna) ter kurivo (eventualno tudi mast, jedilno olje, fižol, krompir, sladkor in riž). Vlada je dala na razpolago ravnateljstvu za prehrano potrebne kredite, iz katerih lahko dobijo občinski uradi potrebna sredstva. Občine morejo brez posebnega odobrenja notranjega in finančnega ministrstva odstopiti svoje dohodke in davke, v kolikor so prosti in zastaviti svoje nepremičnine ravnateljstvu za prehrano kot jamstvo za posojilo. Aprovizacijski uradi smejo k nabavni ceni priračunati režijske stroške in imajo pravico, da plačujejo največ 2% od nabavne cene za rezervni sklad, kot kritje morebitne poslovne izgube.

V času, ko se pri širokih množicah skrb za vsakdanji kruh stopnjuje iz dneva v dan, bo imela uredba vsekakor močan odmev ter bo tako tudi ocenjena od strani najmerodajnejših — neposredno prizadetih konsumentov samih.

Racionirana prodaja blaga

Trgovinski minister dr. Andres je o novi uredbi, ki določa omejitve prodaje blaga, dejal, da je njen poglaviti namen, doseči enakomerno razdelitev predmetov, katerih zaloge so omejene. Ina dve temeljni načeli: 1. da smejo trgovci in proizvajalci odkloniti kupcem prodajo blaga, kolikor bi ti zahtevali blaga preko običajne mere, 2. da sme za posamezne vrste blaga minister za trgovino in indu-

strijo odrediti tudi prodajo izpod običajne mere. Dr. Andres je prepričan, da izvajanje drugega načela, t. j. sistema racioniranja prodaje, ne bo zavzelo velikega obsega in to zaradi razpoložljivih količin raznih vrst blaga v državi. Potrebno pa je racioniranje za blago, ki smo ga dobivali iz držav, od katerih smo danes praktično odrezani.

Olajšave poplavljenim posestvom

V »Večerniku« smo že večkrat opozorili na težke posledice, ki so jih povzročile tudi v obmejnih predelih letošnje poplave ter podčrtati nujnost regulacij rek in potokov v teh predelih. Nastop draginje in pičli pridelki ter dejstvo, da ponekod ni niti četrtina ozimne setve v zemlji, so dovolj zgovoren dokaz, da so prizadeti potrebni pomoči in uvidevnosti. Od njih smo prejeli daljši apel na merodajne, da naj jim priskočijo na pomoč. Povod zato je dala dostava položnic za plačilo vseh vrst državnega davka, doklad in dolgovi od prejšnjega leta, ki ga morajo plačati do 15. t. m., sicer sledi v 8 dneh rubež, zaračunavanje obresti (6%), dražbe itd. Iz položnic je razvidno, da je davek v tem gospodarsko katastrofalnem letu zvišan! Zato dopis predlaga znižanje davka v vseh poplav-

ljenih in od drugih uim prizadetih krajih na skrajni minimum, če je popolno črtanje nemogoče. Izterjanje zaostalih davkov naj se preloži na boljše leta in brišejo vse zamudne obresti.

DENARNE PODPORE SADJARSKIM PROIZVAJALNIM ZADRUGAM

V smislu programa za pospeševanje sadjarstva je kupil Prizad veliko posestvo »Lepi dol«, o čemer smo že poročali. Skupna vsota njegovih investicij v te svrhe znaša 44 milijonov din. Ostala vsota je namenjena najrazličnejšim sadjarskim ustanovam in zadrugam po državi. V Sloveniji je prejelo še Kletarsko društvo v Ormožu za nakup kleti, s kapaciteto 35 vagonov in njeno adaptacijo ter nabavo inventarja 300.000 din.

Naraščanje vlog v hranilnicah

V septembru so se povečale vloge v slovenskih hranilnicah za 5,8 milijonov din. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narašle pri 29 slovenskih samopravnih hranilnicah v septembru 1940 vloge na knjižice za 2 milijona na 765,8 milj., v tekočem računu za 3,8 milj. na 223,9 milj. skupne vloge pa za 5,831.416 na 989.793.485 din. Povečanje vlog na knjižice se opazi pri 11, vlog v tek. rač. pri 13, skupnega zneska vlog pa pri 11 hranilnicah, medtem ko se je število vlagateljev na knjižice povečalo pri 10, vlagateljev v tek računu pri 4, skupno število vlagateljev pa pri 10 hranilnicah in znaša 125.563. Povprečna vloga znaša torej din 7883.—

PRIJAVITE ZALOGE DRV!

Vsi, ki imajo na zalogi več kot 50 m³ drv, morajo to prijaviti najkasneje do 25. t. m. centrali za kurivo, sicer bodo zaplenjene brez odškodnine v korist centrale. Obrazec prijave dobe lastniki zalog brezplačno pri oblasteh prve stopnje.

g. Kontrola nad izvozom lesa in lesnih proizvodov bomo dobili v kratkem. Svet za zunanjo trgovino je že osvojil s tem v zvezi poseben načrt ter bo kmalu izdala tudi lozadevna uredba. Nadejamo se, da bo upoštevala v polni meri potrebe domačega trga, pa tudi služila omejevanju prevelikega izsekavanja naših gozdov, ki je zavzelo že skrajno nezdrav obseg.

g. Privilegirana družba za uvoz, organizirana po vzorcu Prizada, bo tudi kmalu ustanovljena. Oskrbovala bo državo z inozemskimi surovinami in izdelki.

g. Sovjetsko betonsko železo je pripeljala v Varno nekadašnja. Pošiljka znaša 2100 ton, za par dni pa prispe še 3000 ton ter bo tako krita potreba Bolgarske v prihodnji sezoni. Bolgarija pa pošilja v SSSR domači riž, od katerega je poslala že 250 ton, te dni pa bo sledilo še 300 ton.

g. Kavčukove podplate bodo nosili Nemci tudi po vojni, kot pravijo nemški strokovnjaki. Sedaj zaradi štednje s podplati izdelujejo v Nemčiji tri vrste gumijastih podplatov. Najenostavnejši podplat je iz regeneriranega starega kavčuka in ga uporabljajo za copate. Tako zvani buna-regenerat podplat izdelujejo za čevlje v dveh različnih vrstah. Najboljša vrsta črnega gumijastega podplata, ki se ne lomi, ima dvakrat toliko bune kot navadna vrsta. Uporabljati ga nameravajo po vojni, ker se je obnesel pri dolgotrajnih pohodih.

g. Zaradi pomanjkanja mesa je prepovedala Brazilija izvoz in to celo za ono meso, ki je bilo že na ladjah.

g. Nove sladkorne tovarne na Daljnem vzhodu bodo zgradili: 4 v Kazakstanu, 4 v Kirgiziji. Povsod bo tudi po ena nova rafinerija za sladkor. Nove tovarne so posledica stalnega povečanja pridelka sladkorne pese v Sovjetski zvezi.

g. Podporne blagajne pri gospodarskih zbornicah bodo ustanovljene ter je uredba že izdelana. Iz doklad za zbornični prispevek bodo podpirali tiste zbornične članke trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic, ki jih je zadela nesreča in so potrebni podpore.

g. Zaradi min. smejo odslej parniki po Jadranu voziti v takozvanih nevarnostnih conah samo podnevi.

RUBY M. AYRES:

DRUGI MEDENI TEDEN

ROMAN

31

Ko sta se skozi park vracala proti hotelu, ji je v glavnih potezah orisal Jimmyjevo življenje v Londonu. Zdelo se mu je, da ga je Kristina razumela. Ob slovesu ga je povabila, naj jo skoraj spet obišče.

Ko je Kristina stopila v sobo, je našla za mizo Jimmyja. Kri ji je planila v lica. Obstala je pri vratih. Jimmy jo je nekoliko neprijazno nagovoril. Kristina ga je ostro pogledala ter mu jela očitati njegovo nekdanje življenje v Londonu.

Jimmy je ostrmel. Da, to ni več ona pohlevna Kristina od včeraj, oja veliki otrok. Zdelo se mu je, da se je ta hip zresnila, da je prav ta trenutek postala šele odrasla žena.

— Nikar ne bodi taka, — jo je zavrnil. — Kaj se je vendar zgodilo? Kaj sem storil? Gnusijo se mi scene in dramatični nastopi. Zaboga, prosim te, skušaj se obvladati ter bodi razumna. Ali zares želiš, da bi ves hotel vedel, da se prepirava?

— Saj že ve! — mu je velela.

Jimmy je pristopil k njej.

— Odloži vendar plašč in klobuk, Kristina. Nikar se ne kuaj. Šele teden dni

je, kar sva poročena. — Njegov glas je bil miren in nežnejši. — Kaj se je zaboga zgodilo? Prosim, sediva, pa se mirno o vsem porazgovoriva. Nekaj ti moram povedati.

— Vem, vse vem...

— Torej, zakaj potem vsa ta komedija? Kaj sem vendar storil, da si tako razkačena?

Kristina je za hip zaprla oči. Jimmyjeve nežne in ljubeznive besede so ji segle v srce. Pred očmi je videla onega naivnega in razbóritega fanta iz Upton House, in občutila je svojo otroško ljubezen, ki je nikoli ni mogla pozabiti. Toda tale Jimmy kljub vsemu ni več oni, ki ga je poznala izza tistih srečnih dni. Da, oči ima še prav take, v resnici pa ji je tako neizmerno tuj. Bala se ga je in ga znabiti celo sovražila.

Prijel jo je za roko.

— Kristina, ali morda nisi bolna?

Zdelo se ji je, da jo bo dotik njegove roke poglaval v obup.

— Da, — je rekla odrezano, — radi tebe sem bolna, radi tvojih laži in tvoje prevare. Bolna sem, ker si mi strl srce, ker si mi uničil življenje. Prisegel si mi, da nikoli več ne pojdeš k Cynthiji Farro-

wi. Prisegel si, da je že vse končano, da je zadeva zate končana, toda... toda...

— Da... In sedaj... — je težko rekel Jimmy. — Da, in sedaj... — je ponovil, ker mu Kristina ni odgovorila.

Kristina mu je iztrgala roko.

— Izvedela sem v hotelu, da si poslej še bil pri njej. Ostavil si me samo, da si mogel k njej. Jaz v tvojem življenju sploh ničesar ne veljam. Saj si ne morem razložiti, zakaj si me vendar vzel za ženo. Znabiti te radi tega, da se oni maščuješ? O, ko bi te nikoli ne spoznala! Zakaj nisem raje umrla. Ko bi mogla zdajle umreti, — je šepetajoč zaključila.

Jimmy je odstopil nekaj korakov. V oči ji ni upal pogledati. Z grozo v očeh je begal s pogledom po sobi, ki je utonila v molk.

— Mrtva je, — se mu je izvilo iz grla.

— Cynthija Farrowa je mrtva.

BRIDKOST

— Mrtva! — je Kristina nerazumljivo ponavljala Jimmyjeve besede.

— Mrtva! — je še enkrat ponovila.

Jimmy se je vrgel v naslonjač in si z dlanimi skril obraz.

Nekaj časa je vladala v sobi grobna tišina.

Kristina je s topim pogledom zrla na Jimmyja.

Skušala je v glavi urediti svoje misli, a ji ni uspelo. Prav lahko jo je trla radovednost, ali ji Jimmy ni spet lagal. Toda zdelo se ji je, da ji tokrat ni lagal. Tako rada bi mu kaj rekla, a ni mogla dobe-

sede.

Jimmy je znenada dvignil glavo. Bil je silno bled in prepaden.

— Torej! — je dejal izzivalno.

Njegove oči so trdo sijale. — Muči se radi druge žene, — si je dejala Kristina, obžalujoč svojega moža. Žal mu je, ker je umrla žena, ki jo je zares ljubil in ji bil zvest.

Ze mu je hotela reči, da ji je žal, toda zdelo se ji je, da bi te besede pretrdo izgovorila. Sicer pa bi tudi ne govorila resnice, ki pa ji ni bilo prav nič žal; narobe, bila je vesela. Ta žena, ki jo je sprva oboževala, je v vselej ugasnila ter ne stoji več med njo in njenim možem.

— Nikar ne bodi več ljubosumna nanjo, — je slednjič izgovoril Jimmy Chaloner.

Da bi ne bila ljubosumna! Saj mora biti! S smrtjo še niso ugasnili spomini. In Kristina si je dejala, da bo sedaj, ko je mrtva, stala med njima kot grozeča senca.

Kristina je sopila k vratom. Jimmy je skočil k njej in jo trdo prijel za roko.

— Kam hočeš? Bodi vendar pametna. Ponoči ne moreš iz hotela.

— S teboj ne ostanem. — Kristina ga še pogledala ni. Toda niti slutila ni, kako je ta hip hrpenel po tolažilni in dobri besedi, ki bi mu jo nekdo dejal. Najbolj skelečo ranu mu je zadalo življenje, ko je pred nekaj urami prihitel v Cynthijino stanovanje. A prišel je prepozno.

(Dalje.)

Nov. 11

Potresno katastrofo smo čutili tudi pri nas

Včeraj zgodaj jutraj je, kakor poročamo med brzojavkami, katastrofalni potres vznemiril Romunijo in Bolgarijo. Romunska prestolnica Bukarešta je deloma v ruševinah. Katastrofa je zahtevala več sto mrtvih in na tisoče ranjenih. Takšnega potresa na Balkanu še ne pomnijo.

Strahovit potres, ki je imel svoje središče v Romuniji, smo čutili tudi v naši državi, zlasti pa na področju karpatsko-balkanskega planinskega sistema in v velikem delu Pomoravja. Nekoliko slabše so čutili potresne sunki tudi v naših južnih krajih.

Po poročilu seizmološkega zavoda na Tašmajdanu so zabeležili aparati pričetek katastrofalnega potresa v nedeljo ob 2.41 v razdalji 250 km severovzhodno od Beograda. Epicenter tega potresa je v južnih Karpatih in je zajel tudi velik del Vlaške nižine.

V Beogradu

so tudi čutili močne potresne sunki, ki so trajali dve minuti. Hiše so se zrnale, pohištvo je padalo, šipe so popokale in s streh so padale opeke. Nastala je velika panika in Beograščani so v strahu pred katastrofo zapustili stanovanja ter zbežali na ulice. Potres je sicer napravil v prestolnici nekaj škode, ki pa ni katastrofalna.

Potresi se bodo ponavljali

Po mnenju strokovnjakov beograjskega seizmološkega zavoda se bodo po-

tresni sunki ponavljali skozi daljšo dobo, vendar pa na področju naše države ni pričakovati hudih potresov. Seizmološki zavod je dobil tudi poročila o potresu iz Zaječara, Knjaževca, Negotina, Požarevca, Skoplja, Velesa, Štipa in Kočana. Konec potresa so beograjski seizmološki aparati zabeležili nekaj minut pred 4. uro jutraj.

Iz Aleksinca poročajo,

da je bil tam začetek potresa okoli pol tretje jutraj. Potresni sunki so trajali eno minuto. Spremljalo jih je podzemeljsko bobnenje. Prebivalci so se zbudili iz trdnega spanja ter zbežali na prosto, kjer so prebili ostali del noči v deževnem in hladnem vremenu. Tako močnega potresa Aleksinčani še ne pomnijo.

Podobno poročilo je prišlo tudi iz Niša,

kjer je trajal potres 80 sekund. Tudi tam so prebivalci zbežali na ulice, ker so pričakovali večjo katastrofo. Škode ni bilo. Nekoliko hujše so bile

posledice potresa v Zaječariju,

kjer so čutili potresne sunki ob 2.43. Močno podzemeljsko grmenje združeno s silnim potresnim sunkom je povzročilo veliko paniko med prebivalstvom. Zidovi na hišah so popokali, električna luč je ugasnila zaradi potresa, mnogo dimnikov je porušenih. V Zaječariju so čutili dva zaporedna potresna sunka, drugi je bil precej slabši. Tudi v tem mestu so ljudje prebili noč pod milim nebom.

Plombiranje objavljenih radio aparatov

Vsi lastniki, odnosno posestniki objavljenih ali neuporabljenih radijskih sprejemnih aparatov morajo do 15. decembra letos dati te aparate na pristojnih poštah plombirati (zapečatiti). Plombiranje (pečatenje) se mora izvršiti na način, ki bo onemogočal nadaljnjo uporabo radijskih aparatov brez vednosti pristojnega poštne urada. Vse radijske sprejemne aparate, uporabne in neuporabne (defektne), ki do 15. decembra ne bodo prijavljeni ali plombirani (zapečateni), bo po tem roku pošta smatrala kot brezpravno instalirane. Pošta bo v smislu čl. 8 pravil-

nika o radijskih aparatih vse take aparate zaplenila, lastnike (posestnike) pa kaznovala s triletnim zneskom naročnine za uporabo sprejemnih radijskih aparatov. Istotako bo pošta postopala proti vsem lastnikom (posestnikom) plombiranih, odnosno zapečatenih radijskih aparatov, ki bi brez vednosti pošte odstranili ali poskušali odstraniti ploombo (pečat). Plombiranje radijskih aparatov se bo izvršilo brezplačno. O vseh podrobnostih plombiranja dobe prizadeti podrobna pojasnila pri pristojnih poštah uradih, odnosno pismonošah. Ravnatelj pošte in telegrafa,

Mezdni pogoji v mizarski stroki bodo v kratkem urejeni

Od Delavske zbornice smo prejeli: Delavske strokovne organizacije so skupno z Delavsko zbornico že nad dve leti vodile akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe za mizarsko obrt in industrijo za območje dravske banovine. Ker zaradi odpora delodajalcev ta akcija ni uspela, so zahtevali prizadeti predpis tarifne lestvice.

Na iniciativo Delavske zbornice je sklicala banska uprava za 5. t. m. ponovno zaslišanje predstavnikov delodajalcev in delojemalcev mizarske stroke, na katerem so sodelovali zastopniki vseh štirih del. strokovnih organizacij in Delavske zbornice ter zastopniki Zveze industrije Zbor-

nice za TOI in mizarskih združenj iz Ljubljane, St. Vida nad Ljubljano, Maribora in Novega mesta.

Delojemalci so predložili načrt tarifne lestvice, delodajalci pa so si zgovorili rok do 20. novembra, da zamorejo še enkrat zaslišati vse prizadete in bodo do 25. novembra predložili kr. banski upravi svoje stališče. Ker so izpolnjena vse formalnosti, ki jih predvideva uredba o minimalnih mezdah, moremo pričakovati, da bo tarifna lestvica uveljavljena že s 1. dec. letos ter bodo končno za ozemlje dravske banovine urejene mezde delavstva v mizarski stroki.

jajo ločno h gledališkim predstavam in obenem naproša dame, da odlože v garderobi klobuke, da z njimi ne zastirajo pogleda na oder. — Uprava prosi tudi p. n. abonente, da poravnajo tretji obrok gledališkega abonmaja do 15. t. m.

p Kruh se je podražil. V Ptuj se je kruh neopazno podražil za okoli 25 para pri kg, na ta način, da so ostale cene sicer neizpremenjene, a so zato peki znižali težo kruha, kar jim je bilo tudi oblastveno dovoljeno. Struca, ki je prej tehtala 1 kg, tehta sedaj 96 dkg, mala struca pa 48 dkg.

n V Ljuborju na Hrvaškem bodo zgradili zavod za mladino v starosti od 14 do 18. leta, ki sicer še ni v zvezi s kriminalom, pač pa se je pregrešila proti predpisom upravnih oblasti.

Požari na deželi

Velik požar je nastal v Stajčah pri Sv. Barbari v Slov. goricah, ki je izbruhnil v stanovanjskem poslopju posestnika Konrada Kocbeka ter se z veliko naglico razširil na gospodarsko poslopje in živinjske hleve. Požar je nastal medtem, ko sta bila Kocbek in žena na polju. Doma je ostal v sobi le 4 mesece star otrok, ki ga je v zadnjem trenutku rešil neki mimo idoči posestnik, ki je nato poklical ljudi. Rešili so samo živino. Škoda znaša 30.000 din.

Preluknjani umivalnik, napolnjen z ža-rečim ogljem, je postal vzrok požara na podstrešju stanovanjske hiše Antona Drea v Slov. Bistrici. Vnela so se tla in požar bi se razširil po podstrešju, če ga ne bi preprečila takojšnja intervencija gasilcev. Pastirček se je grel pri mali pečici v leseni baraki grofa Herbersteina pri Hrastovcu ter je menda pozabil ugasiti ogenj. Vnela se je baraka in popolnoma zgorela.

MOŽU JE ZAŽGALA HIŠO IN ZIDANICO

v pijanosti Ana Slugova. Žena posestnika iz Ceste pri Krškem, Bila je vdana pijači in je dejanje naredila zaradi tega, ker jo je zato mož pretepal. Polila je postelj s petrolejem, nato pa zažgala. Vendar so hišo deloma rešili. Med požarom hiše je Ana zažgala še možovo zidnico, nato pa prespala noč v nekem listnjaku. Drugega dne je skočila v Savo, vendar je zaradi mrzle vode splavala v zadnjem trenutku na breg. Dejanje je priznala.

PES, KI ŽPE STOTAKE

Smolo je imela delavka Pavelšek iz Kleka pri Trbovljah zaposlena pri podjetju Hauck. Ko se je te dni vračala z dela domov, je za hrbt odložila plačilno kuverto s 14 dnevnim zaslužkom, katero je ponadel pes ter jo pogoltnil. Od vsega zaslužka je rešila Pavelškova le din 100.

ves ostali denar pa je bil tako zgrizen, da je neraben. Imenovana ima okrog 400 din škode.

Ljubljana

LJUBLJANA OD SOBOTE DO PONEDELJKA

Tako razgibanega življenja, kakršno je bilo v soboto in nedeljo, še ni bilo v letošnji zimski sezoni. Razne prireditve in martinovanja, na vseh koncih in krajih, so bila izvrstno obiskana in moramo reči, da je vsakdo prišel na svoj račun. Akademiki medicini in montanisti so imeli svoje tradicionalne brucovske večere. Marsikak bruc je ta večer izgubil svoj smrad. — Uspelo akademijo, pripravljeno kot uvod nabiralnega dne CMD, je priredila bežigradska podružnica CMD. Prijeten družabni večer združen z veselimi martinovanjem pa sta imeli Šentpeterski podružnici CMD pri Banku na Šmartinski cesti in podružnica CMD v Mostah. — Dobro obiskana je bila elitna prireditev »Ruskega plesa« v Kazini pod častnim pokroviteljstvom ge. V. Adlešičeve, soproge predsednika ljubljanske mestne občine dr. Jura Adlešiča. — Krono obiska in uspeha pa so dosegli Sokoli v Trnovem, ki so otvorili svoj sokolski dom. — V nedeljo so mnogi ljubljanci pohiteli v naravo, vendar je bil kljub hladnemu vremenu v mestu ves dan živahen promet. Mnogi ljubitelji umetnosti pa so pohiteli v Jakopičev paviljon na razstavo Kluba neodvisnih, kjer je imel vodstvo prof. Saša Santel. Tudi občini zbor ZKD v Kasini je bil dobro obiskan.

a Na obnem zboru Društva slušateljev juridične fakultete v Ljubljani je dobila lista katoliških akademikov 168, lista JNAD Jugoslavije 70 in lista slovenske akademске levice 38 glasov.

a Palačo Bate dokončujejo. Pri vrhu stavbe so že odstranili leseno ograjo, da lahko vidimo kakšna bo zunanja oblika zidovja in barva omela. Stene med okni so temno modre barve, nad okni pa so pasovi bele barve. Tudi lokale urejujejo z največjo naglico in se bodo posamezne tvrdke vselile vanje v najkrajšem času. Tedaj bo izginil še zadnji ostanek starodavnega Malčevega hotela. Na rob velikega plovnika so postavili mednarodne količke, ki jih bodo opremili z verigami, ravno tako kot na Marijinem trgu; da bodo s tem preprečili nevarno hojo preko križišča.

a Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prosi cenj. obiskovalce, da priha-

»MLINAR IN NJEGOVA HČKA« NA LJUTOMERSKEM SOKOLSKEM ODRU

Ljutomerski sokolski igralci so se nam za otvoritev gledališke sezone predstavili z Raupahovo igro »Mlinar in njegova hči«, ki je spisana baš za praznik Vseh svetnikov. Sokolu naklonjeno občinstvo iz Ljutomerja ter bližnje okolice je oba-krat do zadnjega kotička zasedlo dvorano.

Pod spretno režijo g. Stoparja je igra odlično uspela, k čemur so pripomogli tudi večji in spretni dolgoletni igralci ljutomerskega sokolskega odra. Sodelovali so v glavnih vlogah: g. Veno Vilar, g. Žagar, ga. Ausecova in g. Seršen. Tudi scenarija je bila okusna in zelo učinkovita.

o Dom planinskega polka so odprli na plani Siji na Kofcah ob številni udeležbi vojaštva in civilistov.

o Zaprla je cesta Ježica—Domžale od ponedeljka naprej do preklica. Promet proti Mariboru in obratno bo do teže 4 tone usmerjen čez Sneberje—savski most pri Sv. Jakobu—Dragomelj—Domžale, za težji promet pa iz Ljubljane po drž. cesti proti St. Vidu, nato po banovinski cesti čez Savo pri Tacnu in čez Mengeš v Domžale. Obe smeri sta označeni z belo puščico na modrem polju.

o Soboško pevsko društvo Zarja je imelo občni zbor. Predsednik je postal prof. Potokar, podpredsednik upravnik pošte Vulkovič, tajnik Pevec, blagajničarka Zmajčeva. Pevovodji sta sodnik Grm in prof. Močan.

o Samomor qe naredila v Litiji Marija Vrečko, dolgoletna predilniška delavka. Doktor Orel je ugotovil, da se je Vrečkovi omračil um radi preobilo vžiganega alkohola in cigaret. Ob samomoru jo je spremljal njen 10 letni nečak. Pri železniškem prehodu se je Vrečkova zagnala med tračnice, Zdenko je ni mogel zadržati. Vrečkova je sedela med tračnicami in ji je lokomotiva razbila lobanjo.

o Ljudi je tihotapil čez mejo ter od tega dobro živel 19 letni krošnjar Nikola Kilič iz Imotskega. Svoje delovanje je vodil iz Slovenjgradca, kjer je postal sumljiv zaradi tega, ker ni delal prav ničesar, tudi krošnje ni nosil, stalno pa se je voziral po železnici in bil lepo oblečen.

n Zagrebški slaščičarji so pričeli stavkati. Vse orientalske slaščičarne so zaprle. Stavko so izzvali uslužbenci, ki zahtevajo večje prejemke.

n 10 špekulantov so v enem dnevu obso-dile oblasti v Mostarju. So to večinoma trgovci, ki so prodajali blago po višjih cenah, kakor bi smeli.

n Sava je pričela naglo padati in je vsaka nevarnost poplave odstranjena. Voda se je od 280 cm iznad normale znižala na 95 cm.

Celjska komunalna politika

V petek je bila seja mestnega sveta. Župan je uvodoma poročal o čestnih delih v Vodnikovih ulici in na Mariborski cesti. Potok Loznica trga nezavarovana obrežja proti Joštovemu mlinu. Ker v tem delu ne bo mogoče izvršiti regulacije, se naj zavarujejo obrežja. — Izvršila se bo regulacija potoka Sušnice skozi vas Ostrožno, če bodo posestniki brezplačno odstopili za to potrebno zemljišče. — Na raznih cestah bodo namestili mednarodne občestne znake. — Odbor za postavitve spomenika kralju Aleksandru je zaprosil občino za primeren prispevek. Mestna občina je pripravljena odobriti meren prispevek v slučaju, da odloči za kako socialno ustanovo kovni spomenik pa ne. — Parče do odslej prodajale s 20 do 50% kom. — Na raznih križiščih v n do namestili navadne orientacije. — Radi visokih nabavnih c in premoga bo mestna plinarnica cene plinu za 18 do 20%. — Odbra dalje se ukinejo mestnim cem, vse dosedaj veljavne doklade in se nanovo reguliraje šajo prejemki ozir. draginjsk

mestnim uslužbencem, delavcem in uslužbencem mestnih podjetij. Efekt novega povišanja prejemkov je za mestno občino 635.000 din, za mestno elektrarno in plinarno pa 105.000 din, skupaj torej 740.000 dinarjev. Tudi se je v nekaterih točkah spremenila pragmatika za uslužbence mestne občine tako glede sorodstva med uslužbenci občine in glede draginjskih doklad za otroke, ki jih je dosedaj predvidevala pragmatika. Vse spremembe stopijo v veljavo 1. oktobra. — Tvrdki Westen se dovoli regulacija in parcelacija Golovca po pogojih, kakor jih je

c Imenovana je za učiteljico 1 ski šoli v Celju Dita Flis iz Celja.

c V Rimskih toplicah prezid-večuje levi trakt topliške stav dr. Unlich. V zgornjih prostorih dili moderne sobe, spodaj pa rano.

c Umrla je v Ipavčevi ulici starejši Celjank 92 letna za:cija Godec.

c Ljudsko vseučilišče. Drevi dala prof. dr. E. Hrovat iz feni »Telo in značaj«.

c Mariborsko Narodna gled-stovalo v Celju v sredo, 20. t komedijo »Nenavaden človek«.

c Mestna občina celjska raz navoza gramoza za posipanje no od vasi Dobrava. Ponudbe 14. novembra.

Zanimivosti

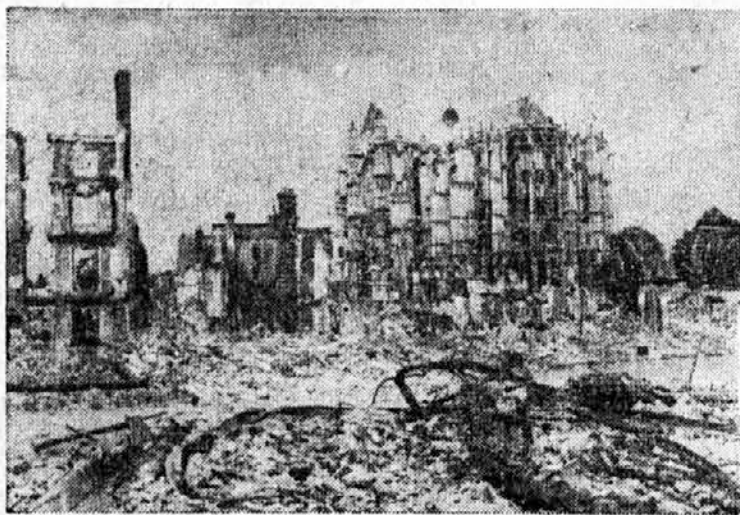
Mož, ki je na Tahitih „delal ljudi“

Kako so divjaki na Tahitih slavili francoskega slikarja Paula Gauguina

Znani francoski slikar Paul Gauguin je bil neprekosljiv bohem, vesele in razposajene nature. Nad vse je sovražil navede in običaje »civiliziranega sveta«, preziral jih je ter se neprestano iz njih norčeval. Radi tega ga je francoska javnost jela resnično prezirati, četudi je spoštovala njegove umetniške vrednote. Vse-povsod so ga pričeli zapostavljati in pre-ganjati. Toda Gauguin se ni vdal. Za no-

beno ceno ni hotel obleči »moralnega sukniča XX. stoletja«, kot se je sam ne-štetokrat izrazil. Ker ni mogel nikjer v Evropi najti zatočišča in razumevanja za svojo nebrzdano nprav in svoje bohem-ske nazore, je slednjič pobegnil na tiho-oceansko otočje Tahiti. Tu je presenečen našel slavnega ameriškega romanopisca in esejista Jaka Londona, ki je bil po svoji naravi močno podoben Gauguinu.

Brž sta se moža sprijateljila ter nato vza-jemno udrihala po »bedasti morali civili-ziranega sveta«. Gauguin pa si je s tem obnašanjem nakopal sovraštvo redkih Evropecev in belcev, ki so bivali tačas na Tahitih. Naposled se je popolnoma one-mogočil ter sploh ni več imel dostopa v njih hiše. Toda Gauguinu so se tem širše odprla vrata domorodcev, divjakov. Le-ti so pričeli spoštovati Gauguina kot bo-žanstvo ter ga imenovali »na mate koke«, ali po naše »mož, ki dela ljudi«. Gauguinove podobe, portreti in pokrajins-ke slike so postale divjakom nekaki simboli božanstev, ki odločajo o človeški usodi. Gauguin je imel med divjaki na ti-soče pristašev in prijateljev. Divjaki so francoskega slikarja vzljubili ter ga nosili na rokah. Gauguin je v tej dobi ustvaril svoje največje umetnine, mnoge med nji-mi predstavljajo portrete divjakov z otoč-ja Tahiti. Ko je Gauguin 8. aprila 1903 umrl na Tahitih, si belci niso tega gnali k srcu, toda vsi divjaki-domorodci so smrt slavnega slikarja grenko objokovali kot da jim je smrt ugrabila najdražje, kar so imeli. Sprva sploh niso mogli ver-jeti, da bi bil Gauguin zares mrtev, zakaj po njih tolmačenju vendar ne more umreti mož, ki je delal ljudi. Verjeli so šele, ko so mu po starem običaju pregrizli vrat.

Podoba iz Francije

Pogled na fran-cosko mesto Beauvais, ki je bilo razen ka-tedra e do tal porušeno

Naraščanje prebivalstva v Evropi

ČEZ 20 LET BO IMELA EVROPA 700 MILIJONOV LJUDI

V bivši svetovni vojni je nad 15 mili-jonov ljudi izgubilo življenje. Kljub temu pa ima danes Evropa 60 milijonov ljudi več kot 1914 ob pričetku svetovne vojne in 110 milijonov več kot pred 30 leti. Če se bo porast evropskega prebivalstva

razvijal v sedanjem merilu, sodijo stro-kovnjaki, da bo imela Evropa čez 20 let, t. j. leta 1960 že nad 700 milijonov pre-bivalcev, kar pomeni rekordno številko na evropskem kontinentu.

Kaj je zimsko spanje?

Po letnih dobah, ko priroda razsipava živim bitjem bogate darove, pritisne zi-ma, mir in tišina. Človek si za to dobo nabere hrane, topleje se odene ter se ta-ko obvaruje pred zimo. Nekatere živali pa v tem letnem času »zadremlejo« svoj zimski spanec. Zimsko spanje je prav za prav prilagoditev živali k neugodnim živ-ljenjskim pogojem prirode, kot je n. pr. mraz in pomanjkanje hrane. V naših kra-jih poznamo zlasti medveda pa veverico kot dva značilna zimska zaspanca. Se-veda je še cela vrsta živali, ki zimo prespijo.

Nekateri prirodoslovci pa celo zatrju-jejo, da je nekaj podobnega zmožen tudi človek. Tako na priliko indijski fakirji lahko prespijo daljše dobe. Uspavajo se na ta način, da čedalje redkeje vdihavajo zrak, vse dotlej, da se dihanje popolno-ma ne ustavi. S tem zapadejo v položaj, ko se ne gibljejo in postanejo povsem

neobčutljivi. V takem stanju jih potem za več tednov pokopljejo. Ko jih po 5 do 6 tednih izkopljejo, pa spet oživijo. K temu pojavu je mogoče pristoiti tudi tkzv. navidezne smrti in podobno.

Kako pa se prav za prav pojavi zim-sko spanje? Pojavi se s tem, da se no-tranja telesna toplota polagoma izenači s toploto zunanje okolice, telo izgubi svojo občutljivost in gibčnost, potreba kisika pa pade na minimum. Po dolgotrajnem študiju je bilo tudi ugotovljeno, da je vse to v zvezi z izpremembo žlez z notra-njo sekrecijo, poglavito gve v tem pri-meru za tkzv. zaščitno žlezo. Ko namreč nastopi zima, ta žleza deloma degenerira, ko pa nastopijo toplejše okolnosti, se žle-za regenerira. Izločanje te žleze pa urav-nava telesna toplota. Znanstveniki so to trditev tudi dokazali na ta način, da so ježu, ki je bil zadremal zimsko spanje, zbudili ter mu vbrizgali izločino zaščitne žleze. Jež je nato spet normalno »oživel« in zima spanca prebil zimo.

I telefonski pogovo

trgovca Walliern iz Melbournu v ji si je zaželel telefonski pogovor s svojim znancom v Honolulu na em otočju. Zvezo s Honolulu je kratkem času, četudi znaša raz-ed obema mestoma 13.000 km. bila vzpostavljena na ta način, porabili kabel, ki obsega tri ra-dročja in štiri kopne telefonske govčev glas so iz Melbournu po

telefonu prenašali v Sidney, odtod v Bal-dock potom radia, nato s telefonom do Rugbyja, nato spet po radiu v Newyork, odtod pa s telefonom na obalo Tihega oceana, nato po radiu čez Tihi ocean in v Honolulu. Razgovor, ki je vsega trajal tri minute, je veljal nad 10.000 dinarjev.

ZDRAVILNA ZELIŠČA V ABESINIJ

Posebni italijanski raziskovalci zdravil-nih zelišč so ugotovili v Abesiniji 113 vrst raznih zdravilnih zelišč, med njimi 33 vrst, ki služijo v zdravljenje kožnih bo-lezni, 26 vrst zelišč za zdravljenje pre-bavnih organov, okoli 20 vrst za zdrav-ljenje revmatizma, več vrst za zdravlje-nje ženskih bolezni in podobno. Posebno važno je odkritje nekega zelišča, ki ga je mogoče zelo uspešno uporabiti v zdrav-ljenju malarije in difterije.

Zločin ljubosumnega pilota

USODNA PODOBNOST DVEH SESTER

V Los Angelesu je bil pred nedavnim obsojen na 15 let ječe pilot potniškega le-tala Franklin Barrow. Proces je izzval ogromno senzacijo. Nekega večera se je namreč Barrow vračal iz službe ter v ne-ki ulici opazil dva objekta mlada človeka. V njiju je prepoznal svojo zaročenko Bet-ty Wigson in svojega bratranca Jacka Hendersona. Nekaj dni po tem je prišel Henderson k Barrowu ter mu sporočil, da mora v nujni zadevi odpotovati v New-york. Pilotu Barrowu je tisti trenutek ši-nila v glavo strahovita misel. Svojemu bratranču je obljubil, da ga z letalom po-pelje v Newyork.

Henderson se je zelo začudil, ko je pri-šel na letališče ter videl, da je on edini potnik. Toda zaupal je Barrowu, ki mu je dejal, da je ta polet izreden, ki ga je letalska družba dovolila iz posebne na-klonjenosti. Sedla sta v letalo, toda jedva se je letalo dvignilo nekaj sto metrov vi-soko, je zgrmelo na zemljo ter se razle-telo. Henderson je bil pri priči mrtev.

Barrowa pa so izkopali izpod razvalin težko ranjenega. Več mesecev je ležal v bolnišnici. Ko si je nekoliko opomogel, sta ga obiskali dve dekleti, ki sta si bili na las podobni. Ena je bila njegova zaro-čenka Betty, druga pa njena sestra, oble-čena v črnino. Barrow je v trenutku spo-znal svojo usodno zmoto, ki ga je pri-vedla do zločina nad bratrancom. To od-kritje ga je tako pretreslo, da se je one-svestil. Ko se je spet zavedel, so mu po-vedali, da je ono drugo dekle sestra nje-gove zaročenke Betty. Tragičnega dne je bila tudi v Los Angelesu. In njo je videl v objemu Hendersona.

Pri sodni razpravi, ki je vzbudila veli-kansko zanimanje, je tožilec izjavil, da ne predlaga smrtne kazni radi tega, da bo imel Barrow še v življenju priliko, da popravi svoj zločin z dobrimi deli. Zlo-činčeva zaročenka Betty pa je takoj po razsodbi izjavila, da bo čakala svojega zaročenca, s katerim se bo poročila, ko bo odsedel odmerjeno mu kazen.

— Kaj, rože prinašaš spet domov?
— Da; večerja je bila namreč pod vsa-ko kritiko!

Boksaškega ringa na diplomatske parkete

Presenetljiva kariera nekdanjega svetovnega boksaškega prvaka Gene Tuneya

je v ameriškem časopisju po-ziciionalna vest, da bo v naj-lasem nekdanji boksaški prvak Gene Tuney imenovan za vele-USA.

ki pozna Tuneya samo kot iz-oksača, jo to zares senzacija, njih krogov ni presenetila, kajl-je se je že svojočas prav pridno diplomatskih parketih. Življeni-a moža jo pa tudi zares zani-

mliva. Tuneyevo ime je postalo slavno šele, ko je 1926 kot »boksač-filozof« po-razil takratnega slavnega boksača in svetovnega prvaka Jacka Dempseyja ter sam postal svetovni prvak. Kmalu po tej zmagi pa se je Tuney umaknil iz sportne arene ter se posvetil — profesuri. Na univerzi v Yale je predaval o Shakes-peareju! Nekaj let nato je časopisje spet odkrilo Tuneya. Bilo je to v zvezi z nje-govo poroko z neko »dofersko princezo«, ki je še bolj pomagal Tuneyevo miljo-

ne, ki si jih je pridobil v boksaškem ma-tchu proti Dempseyju. V ostalem pa je Tuney v Ameriki na glasu odličnega ji-nančnika, kar potrjuje dejstvo, da je bil pred leti izvoljen za predsednika neke velike ameriške banke. Do zadnjih voli-tev, ki so bile 5. t. m., ko je bil znova iz-voljen Roosevelt za predsednika USA, je bil Tuney guverner ameriške zvezne dr-žave Connecticut. Podoba pa je, da se mu hoče še više. Mož bi se rad sukati po diplomatskih parketih kot ve epseantik

Maribor

Mariborčan med žrtvami bitoljskih bomb

Letalska bomba je teže ranila 26 letnega tekst. kemika Oskarja Miljavca iz Maribora ter mu popolnoma uničila stanovanje

Poročali smo že o bombnem napadu neznanih tujih letal na Bitolj 5. novembra popoldne. Med številnimi žrtvami je tudi eden Mariborčan. Težka bomba je padla na hišo, v kateri je stanoval 26 letni Oskar Miljavec, sin upokojenega višjega stražnika Ivana Miljavca v Mariboru, svoj čas znan aktivni sportnik ISSK Maribora. Drobna bomba ga je zadel v križ, v bitoljski bolnišnici so ga takoj operirali ter upajo zdravniki, da mu bodo rešili življenje.

Ranjeni Oskar Miljavec je po poklicu tekstilni kemik. Svoje strokovne studije je dovršil na tekstilni srednji šoli v Brnu, nato je bil najprej zaposlen v Mariboru v tovarni Thoma, od koder je odšel v Beograd, kjer je stopil v službo pri Prihodu, za katerega je nakupoval volno. Poročen je z Rusinjo Maruško Jakubovo, hčerko bivšega ruskega univerzitetnega profesorja, s katero se je spoznal v Beogradu. Kot vojak je zbolel ter prišel v bolnišnico, kjer je bila Maruška takrat

bolniška sestra, dočim je sedaj zaposlena kot zaščitna sestra v bitoljski bolnišnici. Nekaj časa je bila pred leti tudi v mariborski bolnišnici. Ker je kot potnik Prihoda mnogo potoval ter bil zaradi tega odsoten od doma, ga je žena preprosila, da je menjal službo ter odpotoval iz Beograda v Bitolj.

Nesrečen slučaj je hotel, da je letalska bomba pogodila baš hišo, v kateri je prebival in kjer je imel lepo urejeno stanovanje. Bomba je povzročila v poslopju

katastrofalno razdejanje. Uničeno je vse, nesrečna žena je rešila le nekaj perila in najvažnejše dokumente. Njegovi starši v Mariboru so mu še pred nekaj dnevi poslali v Bitolj radioaparater ter precej obleke, v kratkem pa je bila namenjena tudi večja pošiljka pohištva. Ker je Bitolj jako oddaljen, so vesti od onod bolj redke, vendar po prvih podatkih ranjeni Oskar Miljavec ni v življenjski nevarnosti. Z družino njegovih staršev v Mariboru sočustvuje vse mariborsko prebivalstvo.

Model za kraljev spomenik dovršen

Izdelavo spomenika kralju Aleksandru I. v Mariboru je bila poverjena ljubljanskemu kiparju Borisu Kalinu. To dni se je sestalo v njegovem ateljeju razsodišče, ki so ga tvorili predsednik odbora za postavitev spomenika dr. Lipold, univ. prof. dr. Stele, ravnatelj Narodne galerije Zorman ter strokovnjaki inž. Černi-

goj, ki je izdelal projekt. Spomenik, ki je v glini izdelan, je bil odobren. Predstavlja blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na konju ter je prvovrstni umetniški izdelek. Ves spomenik, ki bo postavljen na Trgu svobode na dveh stebrih po načrtu inž. Černigoja, bo pomeul nov lep okras Maribora.

Naše morje je pot v širni svet

Združeni odbori Jadranske straže so priredili v soboto v lepo okrašeni spodnji kazinski dvorani proslavo Jadranskega dne. Proslave se je udeležilo obilo članstva mestnega odbora kakor tudi krajevnega odbora železničarjev. Okrajno načelstvo je zastopal načelnik g. Leopold Ajlec, mestno občino pa ravnatelj g. Rošček. Proslave se je udeležilo s svojo delegacijo tudi hrv. dr. Napredak in društvo tukajšnjih bivših mornarjev. Po zdravno besedo je imel predsednik g. dr. Franjo Lipold, ki je poudaril važnost tega dne za naše svobodno morje, ki je enako važno za naše Primorje za turistiko ka-

kor tudi za naše zaledje kot pot, ki nas vodi v širni svet. Potem so nastopili naši mladi umetniki gđ. Vaudova in g. Jože Dovjak, ki sta odšla vsak nekaj ljudskih pesmi ob spremljanju g. Vrabca in sta žela za to splošno odobravanje. Nastopil je tudi pevski zbor naših mornarjev z nekaj točkami, kar je dalo proslavi še lepše obeležje. Po izvedenem programu se je razvila prijetna domača zabava. Želeti bi bilo, da bi Jadranska straža nudila še večkrat take domače prireditve, ki bodo gotovo pritegnile še več našega narodnega občinstva v njene vrste.

Martinovanje je bilo letos skromno

Tradicionalno martinovanje so Mariborčani vsa leta obhajali zelo bučno, ker so bili pač boljše časi. Sicer so tudi letos priredila nekatera društva proslava vinskega krsta, vendar so bile te zabave precej skromne in tihe. Opolnoči so bili večinoma že vsi navadni gostinski lokali prazni, ulice pa so bile brez običajnih nestrkanih vinskih krstitev. Tudi Martinova gos je bila letos precej »slana«, saj

so prodajali porcijo gosi po 20 din in ponekod še draže. Zato tudi tradicionalna gos ni prišla na svoj račun.

Malo bolj živahno je bilo martinovanje »Slemenášev« iz Zagreba v Mariborski koči na Pohorju, ki že dolgo vrsto let prihajajo med nas martinovat. Ob tej priliki prinese zagrebški planinci svojemu častnemu članu g. dr. Senjoru pitano Martinovo gos, ki tudi letos ni izostala.

Anton, mizar, Pristanska ulica 10. Tvrdka H. Senekovič in drug, d. z. o. z., izdelovanje sodavice in brezalkoholnih pijač, Volkmerjeva ul. 3. Rokavec Cecilija, gostilna, Koroška cesta 79. Huber Franc, trgovina z mešanim blagom, Aleksandrova c. 1. Werdonig Marija, šivilja, Betnavska cesta 42. Črešnar Adam, restavracija in hotel, Masarykova ul. 4. Simonc Ivan, trg. agencija z mlevskimi izdelki, Aleksandrova c. 47. Mencinger Zofija, gostilna, Pristan št. 1.

RANG OFICIRSKIH ŠOL VOJSKE IN MORNARICE

Rezervni podčastniki — absolventi podoficirskih šol (dvoletnih in 18-mesečnih) — se opozarjajo na sklep glavnega prosvetnega sveta z dne 10. sept. 1940 in odločbo ministrstva prosvete z dne 19. sept. 1940, po katerem jim je ob določenih pogojih priznana šolska kvalifikacija nižje srednje šole za uradniška zvanja po par. 45. odst. 1 zakona o uradnikih za vse stroke državne in samoupravne službe. Podrobnosti se izvejo v pisarni Udruženja rezervnih podčastnikov v Mariboru, Rotovski trg 1, vsak torek in četrtek ob 18.30.

m Za prvega rektorja visoke bogoslovne šole v Mariboru je ministrstvo prosvete imenovalo bogoslovnega profesorja dr. Josipa Hohnjeca. Kakor znano je mariborsko bogoslovje ustanova dr. A. M. Slomška ter je dobilo letos v avgustu rang visoke šole.

m Ljudska univerza v Mariboru. Drevo ob 20. bo predaval minister v pok. dr. Bogomil Vošnjak o Jugoslovanskem odboru in krfski deklaraciji.

m 140 letnico rojstva škofa dr. A. M. Slomška bo praznoval Maribor na predvečer rojstnega dne, 25. novembra.

m Napredni akademski starešine »Jadrana« in »Triglava« bodo imeli svoj redni družabni sestanek v torek, 12. t. m., ob 20. v lovski sobi hotela »Orel«. Predaval bo urednik Ivo Lapajne o zgodovinskem in geopolitičnem pogledu na sedanjo Evropo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

KONTROLA CEN TEKSTILNIH PROIZVODOV

S 1. novembrom je stopil v veljavo odlok ministrstva za trgovino in industrijo ter socialno politiko in narodno zdravje, da velja kontrola cen za sledeče predmete: molin amerikan vseh vrst in vseh širin do 200 cm, srbsko platno bombažne izdelave od preje do št. 40 vseh širin, beljeno bombažno platno vseh vrst in širin do 200 cm, beli in barvani gradl vseh vrst in širin, cic, kreton poldelen vseh vrst, sukanec vseh vrst razen svilenege, flanela in barhent vseh vrst, loden (šajak) in sukno za narodno nošnjo, odn. hlačevina in loden (hubertus) razen tkanin za meščanske obleke. Poleg tega je nadzorstvo nad cenami razširjeno tudi na frenč, kanafs in cefir vseh vrst.

m Grozilna pisma je pisal mariborskim odvornikom 25 letni slikarski pomočnik Stanko Novak iz Pobrežja ter od njih izsiljeval denar. Zahteval je tudi od dr. Komavlija, naj mu prinese na križišče Aleksandrove ceste in Sodne ulice din 10 tisoč, sicer mu grozi smrt. Dr. Komavli je res poslal svojega zaupnika, ki so ga spremljali detektivji ter izsiljevalca prijeli.

m Neznani motociklist je povozil v Košakih 28 letnega mlinarja Franca Slaga iz Košakov.

m S cepinom sta pretepla 31 letnega kmečkega dminarja na neki pohorski žagi neki pohorski posestnik in njegov brat ter mu odvzela okoli 500— din. Dobil je težje poškodbe na glavi in kolenu.

m Kobila je brenila v glavo 18 letnega Franca Lubeja, posestniškega sina iz Prihove pri Konjicah.

m Najdena vreča. Ona žena, ki je pustila vrečo v Kamniški ul. 22, se poziva, da naj pride ponjo.

m Nekí tovorni avto je podrl na Radvanjski cesti v Studencih kolesarja Matijo Verbnika, 38 letnega tovarniškega delavca iz Pekar. Verbnik je poškodovan po glavi.

m Od doma je pobegnila 14 letna hčerka Anica delavke Ane Hantičeve, zaposlene pri Hutterju.

m Mladi slovenski umetniki bodo koncertirali danes v Narodnem domu s slovenskim programom. Ne preidite izrednega dogodka!

m Nočno lekarniško službo od 9. do vključno 15. novembra bosta vršili lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01, ter lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova 1, tel. 21-79.

Narodno gledališče

Ponedeljek, 11. nov.: zaprto.

Torek, 12. nov., ob 20.: »Na tmu«. Red. A.

Sreda, 13. nov.: zaprto.

Četrtek, 14. nov., ob 20. uri: »Na cesaričin ukaz«.

Premiera operete »Na cesaričin ukaz« — prve letošnje glasbene novosti, z mlo, melodiozno godbo in vdeskozi zanimivim šegavim dejanjem, prepletenim s srčkanimi prizori — bo v torek, 12. t. m. Vsebinska je polna romantike z osebam iz davne minulosti in v duhu starih časov, katerim primerni so tudi slikoviti kostumi in celotna scenerija. Ta priključna opereta je prirejena za srce in razvedrilni smeh in zapušča v gledalca prav prijetno razpoloženje. Njen skladatelj Granichštaden je posebno zaslovel po svoji tudi pri nas znani opereti »Orlove«.

Kino

* Grajski kino. Danes zadnjič »Ognjeni vrag«. — Od torka dalje »Spomin na Ljubzen«. — Petek ob 8.45 uri zvečer »Sven galijev večer«.

* Esplanade kino. Do vključno srede nepreklicno zadnjič ruska glasbena komedija »Volga, Volga...«, edinstven film, o katerem govori ves Maribor z največjim navdušenjem!

* Kino Union. Do vključno četrta »Psem Pariza« veliko muzikalno filmsko delo z znamenitim tenoristom Tino Rossijem v glavni vlogi.

Najvišji dopustni zaslužki v trgovini na drobno

Okrajni načelnik za Maribor, desni breg, je na podlagi čl. 2 uredbe o kontroli cen na malo ter na podlagi tozadavnega razpisa bana dravske banovine določil za svoje področje sledeče najvišje dopustne bruto zaslužke v prodaji na drobno:

Za koruzni zдроб, koruzno, rženo in ajdovo moko 10 odst.; za domače testenine 12 odst.; za riž 12 odst.; za čaj, kavo in kakao 20 odst.; za jedilno olje razen v kantah po 5 kg 15 odst.; za bučno olje 10 odst.; za navadno mlo 10 odst.; za terpeninovo mlo 15 odst.; za sveže 15 odst.; za vse vrste molino (beljenega platna), pri blagu, ki stane po en gros ceni do vključno 12 din za meter 15 odst. in pri blagu, ki stane pri en gros ceni nad 12 din za meter, 20 odst.; gradl (navadne vrste) 15 odst.; vse vrste sukanca razen svilenege 15 odst.; za flanel in barhent 15 odst.; za sukno 25 odst.; za volno 20 odst.; za sekire, lopate, krampe, kose, srpe, motike, fazimirano železo razen U in T traverz, varjano, žico in žreblje 20 odst.; za palčno železo vseh vrst 15 odst.;

za rafijo in mazilo 20 odst.; za kokosovo olje 20 odst.; za surovi bombaž 10 odst.; za ovčjo volno in prediyo 15 odst.; za surovo juto 15 odst.; za kavčuk in predmete iz kavčuka 20 odst.; za kože vseh vrst 20 odst.; za kositer 20 odst.; za belo pločevino 20 odst.

Cene, ki si jih po dovoljenem bruto zaslužku izračuna vsak trgovec sam, morajo biti označene na vidnem mestu. Bruto zaslužek se izračuna po nabavni ceni veletrgovca s pribitkom vseh efektivnih stroškov nabave blaga, dokler ne dosepe blago v prostore trgovca na malo. Prodajna cena se lahko zakroži navzgor do naslednjih 25, 50, 75 par ali dinarja. Prekrški te očišče se kaznujejo po čl. 9 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije z zaporom do 30 dni in v denarju do 5000 din.

Ti najvišji dopustni bruto zaslužki stopijo v veljavo 15. nov. 1940. S tem se dopolnjuje, odnosno deloma zpreminjajo bruto zaslužki, določeni s tuk. odločbo št. 19562-57 od 10. okt. 1940.

Dobrodelna akademija

za pomoč revni mariborski mladini bo 17. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani sotojskega doma na Aleksandrovi cesti. Kličejo in prosijo pomoči revni mestni solariji v grozi in obupu pred bližajočo sezono. Mariborčani, pokazimo, da bje v nas res usmiljeno srce — odzovimo se klicu naše bedne mladeži! Nihče naj ne zapre vrat članicam društva, ki bodo prodajale vstopnice po stanovanjih. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Ženska društva v Mariboru.

Izdane in črtane obrtne pravice

Mestni obrtni referent je izdal v oktobru sledeče obrtne pravice: Vovk Kristina, krojačica ženskih in otroških oblek, Radvanjska cesta 8. Pliberšek Mirko, trg. z mešanim blagom na drobno, Koroška cesta 26. Gradišnik Magdalena, gostilna, Frankopanova ulica 29. Rus Ana, obrt voznikov s konjsko vprego, Turnerjeva ul. 9. Detela Stanko, trgovska agencija z blagom grafične stroke »Grafoge«, Kopališka ulica 6. Senekovič Henrik, sodavičarstvo, Volkmerjeva ul. 3. Graber Ivan, branjarija v smislu par. 19-3 obrtnega zakona, Tržaška c. 46. Bitenc Stanko, krojač ženskih in otroških oblek, Gregorčičeva ul. 7. Klobasa Slava, trgovina z manufakturo in konfekcijo na drobno, Glavni trg 1. »Roteks«, tekstilna industrija d. d. v Beogradu, industrijski obrt proizvodnje tkanin na 300 tkalnih strojih, Meljska cesta. Comelli Pavla, podružnica obrta izdelovanja kemičnih proizvodov za ojačenje lasišča »Aurora«, Slovenska ul. 16. Gustinčič Justin, prevozništvo s konjsko vprego, Ulica kneza Kocija 14. Zagar Alojzij, krojač moških oblek, Aleksandrova c. 12. Podbešek Martin, krojač moških oblek, Aleksandrova c. 12. Mencinger Zofija, buffet, Ljubljanska ulica 29.

V istem času so bile črtane sledeče obrtne pravice: Weingerl Marija, restavracija, Gosposka ulica 30. Jahn Avgust, zlatar, Trubarjeva ulica 7. Stigger Zofija, ključavničarski obrt, Slovenska ulica 26. Gajšek Ivana, trg. z manufakturo, Glavni trg 1. Marušič

Sport

Prihodnjo nedeljo se bo odločilo

Včerajšnja prvenstvena nedelja v slovenski ligi ni prinesla presenečenj. Vrstni red na tablici se je malo spremenil. Amater je moral odstopiti drugo mesto Železničarju, Maribor je prehitel Bratstvo, dočim so drugi klubi ostali na svojih dosedanjih mestih. Prihodnjo nedeljo bosta dve odločilni tekmi: za vrh tablice se bo odločilo v Mariboru med Železničarjem in Ljubljano, ravno tako pa bo važna jesenska tekma med Bratstvom in Mariborom, ki bo v precejšnji meri odločala o predzadnjem mestu. Ostala para prihodnje nedelje sta Mars — Olimp in Amater — Kranj. Tablica je trenutno sledeča:

Ljubljana	10	7	1	2	43:19	15
Železničar	10	6	2	2	22:9	14
Amater	10	6	1	3	28:23	13
Kranj	9	5	1	3	20:16	11
Mars	9	3	2	4	19:18	8
Maribor	10	3	2	5	21:27	8
Bratstvo	10	3	1	6	18:32	7
Olimp	10	1	0	9	9:36	2

MARIBOR — AMATER 4:2 (3:1)

Maribor se je včeraj revanširal Trboveljčanom za poraz v Trbovljah z istim rezultatom, s katerim so tam zmagali domačini. Za tekmo je vladalo precejšnje zanimanje, saj je bila prvi nastop jesenskega prvaka v Mariboru, ki pa ni opravičil pričakovanj. Amater je nastopil sicer z nekompletnim moštvom, vendar to jesenskemu prvaku ne bi smelo služiti v opravičilo, da ni pokazal poleg velike borbenosti in požrtvovalnosti tudi še kaj več. Zlasti je bila šibka krilska vrsta, izrazito najboljši mož gostov na igrišču pa je bil juniorski vratar Plaznik. Maribor si je zmago z ozirom na potek igre popolnoma zaslužil, vendar pa je moštvo pokazalo precej slabih točk, zlasti v obrambi, kjer bi lahko bila branilca preprečila oba dobljena gola. Napad bi bil lahko pri včerajšnjih prilikah zabil vsaj še enkrat toliko golov, kakor jih je. Sicer pa je moštvo v nasprotju z gosti podalo dovolj povezano igro.

Tekma je potekala precej razgibano, zlasti ker je po prvih minutah drugega polčasa za hip izgledalo, da se bo gostom posrečilo izenačenje. Ko pa je 10 minut nato uspelo Mariboru povišati na 4:2, je bila zmaga zagotovljena, čeprav je Amater še do konca igral z isto nepopustljivostjo.

Streli so bili za Maribor Janžekovič v 23. Welle v 35 in 38 min ter Kos za Amaterja v 43 min. Po odmoru je Florjanc v 2 min znižal na 3:2, končni rezultat pa je postavil v 13 min Vodeb. Ostro, a fair igro je sodil g. inž. Mrdjen iz Ljubljane.

OLIMP — ŽELEZNIČAR 0:5 (0:1)

Železničar je danes kot izrazito boljše moštvo odnesel iz Celja obe točki. Gosti so bili tehnično in kombinatorno boljši, krilska vrsta in obramba sta brezhibno opravili svojo na-

logo, slabši je bil notranji trio v napadu. Pri domačih je ugajala predvsem ožja obramba z vratarjem na čelu, medtem ko ostali formaciji nista mogli zadovoljiti.

Streli so bili Lešnik (3), Stalekar in Počajt. Sodil je zagrebški sodnik g. Kranj.

LJUBLJANA — BRATSTVO 4:1 (2:0)

Ljubljana je gladko spravila obe točki proti Bratstvu. Nobeden izmed obeh nasprotnikov ni pokazal tega, kar je občinstvo od njih pričakovalo po zadnjih tekmah. Igra je bila živa le prvi polčas ter proti koncu. Streli:

Pekovski SK in SK Radnik sta remizirala

V dvorani Sokolskega doma sta se včeraj sestala v prijateljskem dvoboju SK Radnik iz Zagreba ter Pekovski sportni klub iz Maribora. Borbe so bile jako zanimive, zlasti v lažjih kategorijah, ki običajno kažejo več tehničnih fines, zlasti pa je bil razburljiv potek zadnjih dveh borb, ko je šlo za zmago, ki pa je ni uspelo doseči nobenemu izmed obeh nasprotnikov.

V bantam kategoriji je Staroveški (R) premagal v 10 min. s tušem Seiberta (P), v peresni teži je Dekortj (R) proti Jezerniku (P) dosegel drugo točko za goste s

so bili za Ljubljano Lah, Erber, Smole in Pepček, za goste pa Sretenović. Sodil je g. Erlih.

KRANJ — MARS 4:3 (4:2)

Tekma med Kranjem in Marsom se je odigrala pod vtisom prvega srečanja v Ljubljani, ki je bilo razveljavljeno. Vzdušje je doseglo višek malo pred odmorom, ko sta se strela Priveršek in Hassl, ki ju je sodnik izkjučil. Pri tem se je vmešalo tudi občinstvo. Obe moštvi sta igrali brzo in ostro, bila je tipična prvenstvena tekma, toda brez pravega sistema, zlasti po odmoru. Streli so bili Grintal (2), Božič in Koklj za Kranj ter Perko (2) in Žigon za Mars. Sodil je Celjan g. Presinger.

Ponudil se jim je, da bo izdrl zob brez klešč z golimi rokami, prav za prav z dvema prstoma. Seveda brez bolečin in komplikacij, tako je trdil »čudodelni« zoboderec. Najpogumnejši so res poizkusili nov način izdiranja zob ter se tega niso kesali, saj jim je Milanović izdrl zob res brez bolečin in zelo spretno. Z neko zdravilno vodo jim je nato izpiral rane, za kar je zahteval 10 din.

POVSOD JE ISKAL SINA, KI JE V ZAPORU

Stari posestnik Anté Kuštra iz Dalmačije je že več mesecev pogrešal svojega sina edince, ki bi moral biti njegov dedič. Iskal ga je po vseh mestih in vaseh, toda brez uspeha. Končno je prišel tudi v Dubrovnik ter zaprosil policijo za pomoč pri iskanju izgubljenega sina. Tokrat je imel srečo, ki pa je bila skaljena z razočaranjem. Sina je res našel, toda v zaporu, ker je bil obsojen zaradi tatvine.

o Zidje v Prekmurju so začeli pridno prestopati v druge vere. V soboški evangelijski občini so verniki nastopili proti sprejemu nekaterih, ki niso niti izpolnili najnujnejših formalnosti.

o Dijaško podporno društvo v Soboti je nabralo v začetku tega šolskega leta 8.793 din podpore, s katero je nabavilo precej knjig. Letos je društvo izposodilo 470 dijakom 1113 šolskih knjig.

o Razpis ustanove Friderika Homana. Zbornica za TOI v Ljubljani razpisuje za leto 1940 iz Friderik Homana ustanove 12 podpor po 200 din. Upravičeni do teh podpor so obubožani trgovci na ozemlju nekdanje dežele Kranjske, v kolikor pripada to Jugoslaviji. Poleg tega prejema podpore samo oni bivši trgovci, ki so obubožali zaradi bolezni, nesreče ali poslovne neizgode, toda brez lastne krivde. Rok za vlaganje prošnje je do 1. dec. l. l. Prošnje morajo biti opremljene s potrdilom občine o prošilcem siromašnem stanju, kakor tudi s potrdilom krajevnega pristojnega združenja trgovcev. Združenje trgovcev overava prošnje, kakor tudi potrjuje, da je prošilec bivši trgovec in da je obubožal zaradi bolezni, nesreče ali poslovne neizgode, toda brez lastne krivde.

o Izlicitirana je gradnja tekstilne šole v Kranju. Po načrtih tehničnega oddelka so bila po proračunu ocenjena težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela na 2.900.000 din. Zaradi draginje pa je bila najnižja ponudba šole za 3.585.000 din. Seveda so dražja tudi ostala gradbena dela.

Hrvatska in srbiska liga

V hrvatski ligi so izidli naslednji: Concordia—Železničar 4:0, Hašk—Slavija (V) 1:0, Sašk—Gradjanski 1:3, Bačka—Slavija (O) 1:1, Hajduk—Split 2:1. Tekma je bila v 39 min. druge polovice prekinjena. Sodnik je diktiliral prosti strel proti Splitu. Matosić je streljal, medtem pa je žvižgal sodnik ponovno. Sedaj je nastal spor: Hajduk je zahteval zase regularen gol, Split ga je pa osporaval. Ker Split ni hotel nadaljevati igre, jo je zagrebški sodnik Bažant zaključil.

V srbiski ligi so bili doseženi sledeči rezultati: Jugoslavija—Bata 2:0 (1:0), BSK—Gradjanski (S) 2:1 (1:0), Jugoslavija (J)—Vojvodina 2:0, Slavija (S)—Bask 3:3, Zak—Jedinstvo 1:0.

PRVI NASTOP BOKSARJEV ISSK MARI-BORA

Kakor znano je ISSK Maribor pred kratkim ustanovil boksarsko sekcijo, v katero so vstopili mnogi znani mariborski atleti. Prvič se bodo predstavili naši sportni javnosti 17. novembra, ko bo ob pol 10, v dvorani Sokolskega doma boksarski dvoboj z atleti jesenjskega Bratstva. Sodelovali pa bodo v okviru te prireditve tudi boksarji Hermesa iz Ljubljane in Trbovlja iz Trbovelj, ker se bo na

podlagi takratnih borb sestavila slovenska reprezentanca, ki bo zastopala slovenski boksarski sport proti Hrvatom teden dni pozneje v Zagrebu.

s. V juniorski prvenstveni tekmi je Maribor premagal Železničarja 2:1 (1:0) ter si s tem zagotovil naslov jesenskega prvaka. Sodil je g. Hobacher.

s. Na zaključnem meetingu SK Celja je v olimpijskem peterboju za prehodni pokal celjske trdnje A. Mislej zmagal Feri Pleterski z 2158,2 točke, pred Jakeem z 2087,8 in Katičem z 2064,7 točke.

s. Državno rokoborsko prvenstvo bo v Zagrebu 7. in 8. decembra. Pred tem bosta mariborska kluba Maraton in Pekovski SK priredila 24. novembra prijateljski nastop, katerega čisti dobiček je namenjen blagajni Slovenske težko-atletске zveze.

Drobne novice

S PRSTI IZDIRA ZOBE

Banjaluska promenada je imela te dni svojevrstno senzacijo. Med sprehajalci je hodil Pero Milanović iz Mrkonjić-grada in jih spraševal, če imajo bolne zobe.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV V malih oglasih stane vsaka beseda 56 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 10.—. Družbe, prekladi, dopisovanja in žensitovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 12.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davka za enkratno obliko znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vročiti v istu skupaj z naročilom ali pa po poštni oložnici na čekovni račun št. 11.409. — Za vse oglasne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakka za 3 din.

SLUŽBO DOBI

Iščemo "perfektno STENOPISTKÉ za popoldansko delo. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Takoj«. 19861-2

KORESPONDENTA

z znanjem hrvatske in po možnosti tudi nemške steno-grafije, išče industrijsko podjetje v provinci. Ponudbe na »Publicitas«, Zagreb, Illica 9, pod »Korespondent«. 19923-2

SLUGA

za trgovino, z znanjem slov. in nemškega jezika s. išče. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Sofer ima prednost«. 19922-2

Sprejme se takoj POŠTENO DEKLE ki zna samostojno kuhati in opravljati vsa druga dela. — Koroška 17, trgovina. 19919-2

nov redilni prašek za svinje pospešuje apetit in hitro zdebelenje. Uspeh zjamčen! 1 zavitek REDINA stane din 8.—. Poština povzete za 1, 2, 3 ali 4 zav. din 11.— DROGERIJA KANC Maribor, Tyrševa ulica 1

VAJENCI-(KE)

VAJENCA krepkega, zanesljivega, sprejme z vsó oskrbo pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 19916-4

SLUŽBO IŠČE

Pridno in pošteno DEKLE gre v pomoč gospodinji, k otroku, za pomivalko, molžo ali slično. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19917-3

PREHRANA

Sprejemem VEČ OSEB na hrano. Dravska ul. 10-I, levo. 19911-7

SOBO ODDA

Oddam SOBO z dvema posteljama. Koroška cesta 90. 19910-8

POSEST

STAVBENA PARCELA se prodaja pri Devici Mariji na Brezju. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19912-11

Takoji prodam ugodno

DVE HIŠI

z lepim vrtom in njivo pri Mariboru. Zglasiti se pri Crnčec Alojziji Devici Mariji Brezje 51, 5 minut od cerkve 19925-11

OBRT - TRGOVINA

KERAMIKA

Hišni posestniki in najemniki, ki pregledate Vaše peči in šte dlnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp. Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

ŽENSKI KOTIČEK

NOGAVICE

rokavice, perilo, trikotažna, volna, pletenine, Oset »Mara« Koroška 26, poleg tržnice. 16799-18

POSKUSITE TUDI VI!

Kvalitetno najboljši sladki rženi kruh iz pekarnice Rakuša, Koroška cesta 24 19031-18

JAJCA

Vam nesejo kokoši vsó zimo, ako jih krmito z »Idealom«. S poštno velik zavoj 15 din. Zastopstvo: Mirko Štuhec, Ivanjkovci. 19918-18

SPOMNITE SE CMD!

PO STARI CENI

Vam izdelamo trajne kodre z garancijo v salonu Rehar Matilda, Nasipna 90, Pobrežje, prihod s Tržaška, ceste. 19914-18

GLASBILA

RADIO

4-cevni, Telefunkon, prodam za 3000 din. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19924-20

ŽIVALI

LOVSKEGA PSA

dobrega čuvaja, prodam. Pri-sojna ul. 23. 19920-24

RAZNO

DARILA ZA MIKLAVŽA IN BOŽIC

Izbirajte že sedaj, dokler je še velika izbira, pri M. Sterbal, torbarstvo, Aleksandrova c 42, Trg svobode 6, 19831-28

Prodajam FOTO APARAT »Agfa« 6x9, ali zamenjam za radio aparat. Vprašati od 17.—18. ure na Ptujski cesti 29. Tezno. 19921-28

Citajte »Večernik«!

Širite »Večernik«!

Dospele so nove

Filmske razvednice

Knjigarna in papirnica TISKOVNE zadruga Maribor, Cankarjeva ulica 1 — Telefon št. 25-45

GOSTILNA »EVROPA«

v hiši gosp. Crešnarja, prej Spurej, Studenci

Vsak večer koncert damske kapele

Prvovrstna vina in odlična kuhinja — Tujske sobe — Shajališče Stuččanov in zabave željnih meščanov.

Novi sa'onski damski orkester od 15. novem. v restavraciji »L'utomer«